

РІК XIX. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 28 ВЕРЕСНЯ 1911. ЧИСЛО 39. VOL. XIX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, September 28, 1911. No. 39.

Звіт

з річного засіданя Головного Уряду Р. Н. Союза, відбувшого ся в Джерзи Сіті, Н. Дж. на днях 5., 6., 7., і 8. вересня 1911-го року.

(Дальше).

Запомог, гол. екз. комітет ухвалив виплатити дві, і то з „Фонду Бідних“, обі на підставі сьвідоцтв убожества; одну, в сумі 25 дол. виплачено Анні Сташишин, від. 241, Нюарк, Н. Дж., а другу в сумі 50 дол. Іванови Ябчаник, від. 15, Бофало, Н. Й.

Судових справ мав Р. Н. Союз дві. Франціпшка Сацко заскаржила Р. Н. С. о виплату запомоги в сумі 1000 дол. по її мужу. Після статута, вона не мала ніякого права до сеї запомоги, однак головний екзекутивний комітет, розваживши, що така судова справа потягнула-б що найменше 200 долярів коштів, порішив її мирно полагодити; і її дійсно полагоджено ціною 150 дол. Друга судова справа ще не покінчена і вона має ся так: Ілія Гавран судовою дорогою зажадав від Р. Н. Союза виплачення суми 450 долярів з посмертної запомоги по Андрею Сметані, котрі йому небіщик записав. Позаяк однак Ілія Гавран не належав до ніякої з кляс спадкоємців, означених статутом, тому головн. екзекут. комітет відмовив виплати.

На засіданю з 7-го мая 1911 р. ухвалено зробити угоду з редактором і друкарнею, в справі видання календаря на 1912 рік. Отсю угоду підписали пп. А. Цурковський і К. Кирчів, згоджуючи ся видати календар в такім самім форматі, як на рік 1911-ий, з тим, що з днем 1-го грудня 1911-го року календар має бути готовий до розсилки по відділах Р. Н. Союза.

Запомог невиплачених єсть шість:

1) по бл. п. І. Гаврані, з року 1907, невиплачено .... $1000.00 (з причини, що нема ще дотепер правних спадкоємців);
2) по бл. п. Николаю Репа, від. 14, St. Louis, Mo., в сумі .... $1000.00 (виплату здержано по тій причині, що спадкоємець не належить до ніякої з кляс приписаних статутом);
3) по бл. п. Йосифі Панц, від. 13, Troy, N. Y., в сумі $600.00 (з причини, що правні дальші спадкоємці ще не зголосили ся; жінка його померла а дітей він не мав);
4) по бл. п. Ілії Жидльовичу, мужу Насті Жидльович, членкині, від. 3, Olyphant, Pa., в сумі ..... $400.00 (по тій причині, що муж перевисшав вік 45 літ тоді, як вона вступила до Р. Н. Союза; він родив ся в році 1856; вона вступила в 1905 р., отже тоді він мав 49 літ житя);
5) по бл. п. Юрію Волинка, від. 52, Holyoke, Mass., в висоті ..... $1000.00 (не виплачено тому, позаяк не відомо про ніяких спадкоємців);
6) по бл. п. Андрею Сметана, від. 3, Olyphant, Pa. $660.00 (не виплачено тому, позаяк та сума була записана людям, котрі не належали до ніякої кляси, приписаної статутом);

В сей спосіб сума невиплачених посмертних запомог виносить $4660.00

За час мого однорічного урядовання слідуючі головні урядники зрезиґнували, або виступили з орґанізації:

п. Василь Гришко зрезиґнував з уряду головного контрольора; його резиґнацію принято до відома і на його місце покликано п. Теодозія Каськова з Newark, N. J.;

п. Евген Гвоздик, вибраний головним контрольором, перестав бути членом Р. Н. Союза, а тим самим мусів уступити і з гідности свого уряду; його суспендував відділ за неплачене членських вкладок; на його місце зістав покликаний п. Конст. Поступак з McAdoo, Pa.:

п. Митренко з Олифант, вибраний радним, став опісля головним урядником подібної орґанізації і тому, на підставі статута, стратив свій уряд в Р. Н. Союзі; на його місце покликано п. Сильвестра Маркевича з New Alexandria, Pa.

Зі скарг, згадати тут треба на скаргу, подану деким з сьвященства на голов. редактора, п. О. Стеткевича, з жаданем, безпроволочного його усунення, позаяк він виступає проти церкви і віри. По вислуханю виводів п. Стеткевича, головний уряд признав толковане п. редактора за достаточне, однак все таки застеріг ся проти усяких статий і дописий, кидаючих хочби тінь неслави на наше сьвященьство.

Заворушеня по відділах. Зараз по XI-ій конвенциї деякі одиниці, невдоволені з ухвал, поробили много заколоту і заворушень по відділах. Хотячи знищити нашу орґанізацію, порозбивали вони відділи, позабирали маєтки відділів, як се було прим. в Taylor, Pa., Scranton, Pa., Olyphant, Pa., Ambridge, Pa., Buttler, Pa., Mc Kees Rocks, Pa., Cannonsburg, Pa., Herkimer, N. Y., Youngstown, O., і т. п. Члени, що остали ся вірні нашій орґанізації, були наражені на розбишацькі напади і напасти, та приходило ся їм переносити всякі переслідуваня. Частина сьвідомійших одиниць, яка лишила ся при нашій орґанізації, оставала без ніякого братського маєтку. І у всяких таких справах завсігди удавали ся до мене, щоб я поміг їм відібрати забраний маєток. Великої помочи я їм подати не міг, бо всюди треба було вести довгі судові справи, котрі потягнулиб за собою великі кошти. Де я міг, то всюди приїздив і особисто, намовами, угодами, персвазією, а подекуди, де були менчі кошти, то і судовою дорогою, відібрав зрабовані братські каси і віддавав їх оставшим в відділі членам.

Під пору точать ся ще два такі процеси о віддане братських маєтків, а іменно в Ambridge, Pa. і Canonsburg, Pa.

Крім повисших справ, моїм обовязком було ще:

1. Провадити книгу померших членів; 2. давати поручення на виплату всіх запомог; 3. підписувати всї асиґнати і чеки для всіх виплат; 4. вписувати порядкове число чеків на всіх виплатах; 5. провадити протокол фонду сирітського, котрий виносить тепер $42.621.20 без проценту; 6. принимати братства в члени Р. Н. Союза і подавати всякі письменні інформації; 7. висилати гроші до старого краю по померших членах Р. Н. С. і переписуватись зі сторонами; 8. на всякі інтерпеляції або запитаня властий судових або других урядів відповідати писемно; 9. відповідати на всякі листи членів, або нечленів; 10. старатись полагоджувати спори в відділах і ставитись перед властями судовими в справах орґанізації; 11. мати нагляд над маєтком Р. Н. Союза; який він є, се Вам викажуть книги фінанс. секретаря і касієра; 12. пильнувати діловодства гол. рекорд. секретаря; число членів нашої орґанізації покажуть Вам книги рекордового секретаря; 13. Крім всїх моїх повисших обовязків, я взяв ще один обовязок на себе, а іменно заняв ся збіркою запомоги на страйкерів в Вестморелянд Кавнти; усего назбирав я від членів Р. Н. Союза суму $620.47, котрі то гроші я виплатив слідуючим відділам Р. Н. Союза: 82, 35, 25, 227, 41, 80 і 207.

Тепер буде се вже Вашою річю, Пов. Панове, розсудити, чи господарка Р. Н. Союза провадилась зле чи добре, і чи гол. предсїдатель сповняв свої обовязки точно.

Тим закінчую своє справоздане.

По закінченю справоздання наступила над ним дискусия.

По довшій дискусиї справоздане гол. предсїдателя одобрено і принято до відома як було читане.

По скінченю дискусиї гол. предсїдатель заявив присутним, що від якогось часу западає постійно на здоровлю, та на пораду лікарів мусить на якийсь час залишити всяку умову працю; на тій підставі просить о відпустку.

По короткій дебаті ухвалено уділити головному предсїдателеви відпустку на 3 місяці, почавши від дня 15-го вересня 1911. р. Дальше ухвалено, що підчас його неприсутности, його уряд має обняти містопредсїдатель. — На тім закінчено перший день нарад і засїдане відложено до слїдуючого дня.

Другий день засїданя.

По Службі Божій, котру відправлено о год. 8-ій в місцевій церкві, відбуло ся посьвячене дому Р. Н. Союза, котрого довершив Впреп. о. М. Балог, духовний управитель Р. Н. Союза.

По скінченю церемонії посьвячене розпочало ся засїдане о год. 10-ій перед пол.

Відчитано протокол з попереднього дня; позаяк гол. секретарі були заняті складанем своїх звітів, проте на внесенє п. Стефановича, поперте п. Ядловським, принято, щоби для точного переведення протоколу покликати п. С. Маркевича, що і принято.

До зложення справоздання покликано паню місто-предсїдательку, котра зазначила, що ніякого справоздання не може складати, позаяк не мала ніякої нагоди до полагоджування справ Р. Н. С., та годить ся зі справозданєм гол. предсїдателя.

(Дальше буде).

ОБРУСИТЕЛІ.

Повість із суспільного житя поліської Країни.

Н. ЛАНЬСКОІ.

*З великоруського переклала ****

(Дальше).

І в отой пир всяких інтриґ, двозначних відносин, грошевих хабарів, сплетень, вірних фактів і вигаданих байок, доносів і безіменних листів, в тоту тяжку атмосферу зажичених імен, ошуканьства, підкупства, уданих хороб і таємного здоровля, побраних і даваних соток і тисячок, попав ротмістр Зиков! Справедливий, палкий з натури, а не обізнаний з законами, легкодушно пустив ся бристи против води, маючи собі за обовязок стояти по стороні, котра йому здавала ся справедливою. Зикова всі відцурали ся. Петро Іванович виразив ся в своїм кружку, хоть ніколи не було його звичаєм так неделікатно виражати ся, що „одна паршива вівця ціле стадо поганить“; доктор Пшепрашинський, у котрого дома була, як говорять, лябораторія каліченя тіла, назвав його божевільним; виборний Плятон Антонович, хитаючи своєю мудрою головою, сказав, що „один в поли не вояк і що плисти против води тяжко“... То була велика правда, потверджувана щоденною практикою житя. І коли Зикова всі ганили, то пана Скорлупського, секретаря, вихвалювали під небеса: він не лише вишукував параґрафи, він навіть укладав нові підходячі, він був на висоті своїх многосторонних талантів і став ся душею того кружка, котрого головою був Петро Іванович Лупинський. Вони були нпогрішимі і неохибні в матерії параґрафів і циркулярів, ротмістр противно робив вічно похибки, зраджуючи велику несьвідомість річи: кожде засіданє кінчило ся якоюсь злосливою увагою, ущипливим словом, зневажаючим натяком. Коли Зиков зачав говорити, всі усьміхали ся ironічно, Петро Іванович крутив вуси, а раз навіть з тиха засвистав собі... Загальна, головна справа пішла в забутє, відсунулась назад, а на верх вийшли лише особисті згляди. Але слава Богу, пан Скорлупський не дрімав, він переморгував ся з бурмістром Ільком Степановичем, накивував і підшептував старшинам, заглядав до конскрипції, докладно знав житє кождого Мортка і Берка, укладав і змінював згідно з обставинами протоколи. Такий розважний і дбаючий чоловік був неоцінений в тім хаосі, який тут панував.

Зиков остаточно не знав що робити, хоть і дуже добре розумів, на чім утримує ся нікчемний інтерес; але судія страчив його переступством після арт. 1055; прокуратор, намовляючи на протест, домагав ся однакож юридичної підстави, документальних доказів, а Зиков, не маючи ніякої юридичної підстави лише самі догадки, ставав мовчки і лише розводив руками на велику радість судії Натана Петровича. Але ротмістр не міг довго вагувати ся і зіставати в непевности. Одного ранку з стін військової канцелярії рознесла ся по місті вість, що Зиков зробив остаточний крок: забравши голос, ротмістр заявив офіціяльно:

1) що він не солідарний з діяльностию членів комісії;

2) що він не вірить в тотожність тих жидів, котрі являють ся до побору і

3) що не вірить тим взятим з улиці депутатам, котрі нібито потверджують тотожність жидів.

Таке явне нарушенє всіх правил гармонії, такий діссонанс серед комісії сьпіваючої під лад „пана маршалка“, розгнівали всіх членів, бо всі порозуміли дуже добре, що їм відбирає ся ласий кусник і в додатку такий, що сам біжить до рота — треба лише рот отворити завчасу. Один тілько Плятон Антонович, умивши руки як Пилат, по тихо посьміхав ся, будучи безпечний за себе і в дусі щиро жалував Зикова, відгадуючи наперед, хто виграє битву.

X.

Підчас коли наше товариство, заінтересоване наслідком того поєдинку, сутніло і роздувало огонь між двома ворогами, Тетяні Николаївні після приповідки: на стрільця і звір біжить, — прийшло ся взяти безпосередний уділ в справах побору. Проходжуючи ся одного разу недалеко за містом коло криміналу, увидїла таку сцену: знакома їй салдатка, Варвара, припершись плечима до плота, з увагою слухала якогось сільського парубка, котрий утираючи слези рукавом кожушини, щось живо розповідав їй. Мужик нарікав, тітка Варвара розважувала його.

— Коли вже Плятон Антонович казали, то вже то певно правда, він не ошукає!

Тетяна Николаївна задержала ся, випитала ся, і довідавшись від салдатки о що річ іде, мамоволі примушена була взяти уділ в мутнім вирі тих пересправ.

— А ти пожалуй ся, Корнійчику, пожалуй ся! чи вже на них суду нема ніякого? От, ласкава пані, — обернулась вона до Тетяни Николаївни, — до війська його беруть, а він один син у вітця, а старий каліка робити не годен, а у него самого сего літа дитина народила ся. Покажи, Корнію, свій льос, не бій ся, не відоймуть!

Корній пошсборгав за пазухою і витяг відти якусь сорокату платину; в платині була старанно завита маленька карточка; на одній стороні картки було написано невиразним почерком: Корній Десятників, а на другій стороні Ч. 94 і чийсь підпис. Тетяна Николаївна зараз пізнала знакомий почерк Лупинського. В сорокатім платку містили ся окрім сего ще иньші документи, але що відчитувати все те серед дороги було не наручно, то Тетяна Николаївна зазвала Корнія, аби йшов за нею до її дому; тітка Варвара стала його осьмілювати.

— Іди, іди за ними, вони тобі порадять... Боїть ся! — сказала, хитаючи сумно головою, — застрашили чоловіка — всего боїть ся. Ей пані ласкава, сегодня від ранку вже третий раз у місті... Іди, іди, не уминай ся!

— Молодий хлопець, несьміло усьміхаючись заплаканими, синими очима, пішов за Тетяною Николаївною.

XI.

Корній Десятників жив в сусідним селі коло міста, числив ся до міщан і підлягав власти ради міської. Головою тої добродійної інституції був бурмістр Ілія Степанович Монеткин. Ілія Степанович довго поступував до дверий того храму, довго перебивав ся то сам то тим із дня на день, в однім часі був помічником у помічника секретарського, відтак і сам став секретарем і побираючи 7 р. 51 коп. на місяць, хитро мудро вибудував два доми. Потому йому повело ся: вибрали його бурмістром, помимо того, що був раз суджений за присвоєнє собі чужої власности. Як його вибрали, а головно, як той невжний вибір затвердили — то лиш Господу Богу відомо; але він дуже скоро розгосподарив ся і показав всі свої здібности. Вперед, бувало, Ілія Степанович лише гнув хребет і кланяв ся, був покірний, услужний, навіть поліцаїв уважав за начальство; тепер він лише відклонював ся тим, що перед ним уганяли ся, високо цінив свої заслуги і горнув „до себе“ обома руками. На той час був уже жонатий. Разом з достоїньством побільшились і його видатки і той, вперед услужний і покірний чоловік, став ся тепер ненаситним змієм: все, що підпадало під власть міської ради, було обложено поголовним податком, а така нещоденна оказія, як побір військовий, була для него правдивим золотим дощем.

Особливо великі вимоги мала його жінка, з роду панна Манерова. Вихована ся межи желізком і модним журналем, в гардеробі пані Ядвіґи Яблонської, жінки попердного пана маршалка, вкучившись причісувати ся модно і погорджувати мужиком, панна Манерова перекинулась в мадам Монеткинову і повязала також тоту амбіцію: не бути гіршою від других. І лишила ся на заді, замітала довгим шлейом болото і сьміте по місті, так само як судієва, секретарова і справникова; так як „пані маршалкова“ зачала носити білі рукавички і пуклі з льоками, а навіть, прости її Господи, вигадала пити якісь мінеральної води — вона, що з роду не кушала иншої води, лише з ріки! Але хтож оплачував всі тоті нікчемні забаги дармоїдки чужої праці і чужих гроший? Розуміє ся, все той нужденний сіряк, все той Корній Десятників, не маючий ніякого уділу в доброботі ані мадам Монеткинової ані „пані маршалкової“, — той нужденний сіряк, котрий може купати мяса лише два рази на рік — на Різдво і на Великдень, а мащені чоботи уважає таким люксусом, який можна собі позволити лише на великий празник і то від услівем, аби до церкви і з церкви нести їх не на ногах, але для пошанівку на палици на плечах.

Корній Десятників прийшов на сьвіт божий з одного готовою наукою; знав він, що сам собою нічого не значить, а наоборот, начальство може все: може підсунути, як до вподоби затвердити і також без найменшого упину обалити закон. До того треба лиш було уміетно брати ся, а що ціла уміетність залежала від штуки сватати ся в пригідний час до чужої мошонки, то мужицька мошонка, як який невичерпаний банк, стояла відкрита кождого часу для кождого маючого власть над мужиком: з неї не черпав лиш той, у кого в души шевелила ся та невидима річ, що називають людською совістию.

XII.

Припровадивши мужика до дому, зачала Тетяна Николаївна розпитувати, але на біду нічого не могла зрозуміти з неясної бесіди Корнія Десятникова: він розповідав щось про бурмістра, Ілію Степановича, про конскрипцію, про гостинці, а вкінци про якісь „полученці“, котрі його найгірше турбували. Тетяна Николаївна прикликала на поміч свого кухаря, а той поговоривши з Корнієм, обяснив річ відразу: із його виводу показало ся, що льос витяг за Десятникова бурмістр в неприсутности його, хоть сам забезпечував його перед тим, що його до війська відобрати не можуть, бо він з літ уже вийшов. „Полученці“ значило ополченці, а про гостинці кухар лише усьміхнув ся і махнувши рукою, сказав: звісно деруни!

Нещасте тото спало на Корнія цілком несподівано: молотив він на гумні горох, коли прийшов возьний з міста і зараз взяв його з собою, не позволив навіть до хати вступити. В канцелярії упхав бурмістр перепудженому мужикови льос в руки, а коли Корній, опамятавши ся, хотів щось казати, то бурмістр виправив його за двері, не маючи часу вислухувати його бесіди. З канцеляріі кинув ся Корній до пана Морошка, котрий занимав ся покутним писарством; пан Морошко написав йому за рубля як найдешевше поданє і післав ще до попа за метрикою, без котрої те поданє не було би важне. Десятникови прийшлось тепер робити правдиву вандрівку. Ідучи до попа, упросив Корній якогось жидка, щоби побіг до Барсуківки і щоби розповів все вітцю. За дві години плів ся старий, кривий і горбатий отець, з мошонкою в пазусі, ратувати сина від біди. Але показало ся, що виратувати не легко. Піп довго важив ся, але против урядового письма не мож було уперти ся і видав метрику, в котрій стояло ясно, що Корнію Десятникови 25 літ, що уже чотири роки жонатий, і що єдиний син у 60-літнього батька-каліки. То було майже спасенє. З метрикою і з поданєм в руках кинулись тато з сином до військового уряду.

Пан Морошко сильний в праві і в надії другого рубля, божив ся, що 25 літних не беруть до війська і справив їх просто до військового уряду — „Він там найстарший, його просіть!“ — научував пан Морошко.

— Предсідателю поклоніть ся, — радив якийсь жидок, — від него все залежить.

— До Плятона Антоновича насамперед ідіть!

— Ой, не слухайте люди! До справника насамперед: він, бачу, і малим вдоволяє ся.

— До справничихи! — крикнув хтось з гурту і всі зареготали ся.

— Ой ні! ідіть насамперед до доктора, до того, що Ізакови Марґолї на біль зубів примовляв, — сказав якийсь молодий салдат і знов розлягся веселий реґіт з посеред гурту. Конець кінцем не знаючи куди і як, товкли ся батько з сином всюди, куди їх посилали, всюди щось витягали із за пазухи, кланяли ся, просили і вкінци допросили ся того, що у предсідателя витрутили їх за двері, доктор Пшепрашинський запитав ся просто „кілько дадуть“ — посол Плятон Антонович пообіцяв вставити ся за ними, а ублаганий якимсь подарунком бурмістр коротко відповів, що хоть метрика є, однакож подання приймити не можна, бо — запізно.

— Таке право вийшло, що не можна! розумієте? — говорив він випроваджуючи мужиків і стискаючи в руці банкнот.

Мужики вийшли від бурмістра в найбільшій розпуці: знали вони з досьвіду, що коли вже раз право против них, то значить справа програна. Старий пробував ще раз піти до посла, а Корній ідучи до дому, стрітив ся на дорозі з Орловою. Тетяна Николаївна посумніла, не знаючи як помочи мужикови. Кухар зрозумів її догадки по свойому.

— Вони, прошу пані, — злодії — лайдаки, лише пан ротмістр справедливий чоловік, — сказав він сьміло, — а що вже той секретар!... то і говорити нема що... Онога чоловік один мені розказував: приходить, каже, з Турлова жид один від кагалу і мовчки кладе перед него на стіл пачку банкнотів. І той ні слова і другий ні слова, а перед комісією як покаже ся який жид з Турлова, то все кричать: „нездібний“.

(Дальше буде.)

Нюйорська школа ремісничa.

(Конець).

Вечірний курс рисованя моделів до плиткої металевої роботи, розпочинає ся в тім самім часї, що курс попередний і ставить ті самі вимоги. Щоб отримати сьвідоцтво, жадаєсь учащаня на два шістьмісячні курси. Денний курс розпочинає ся 26-го грудня і треває до 27.го марця; вписове виносить $40 для учеників в віцї від 17 до 25 літ. Сей відділ дає дуже старанно оброблений курс в загальнім рисованю моделів і надаєсь для тих людий, що працюють в індустрійних закладах, де знанє розкладу моделів єсть вартісне або вимагане. Наука тикає ся виключно тільки розвитку моделів, а не конструкційної роботи. Головний розвиток пунктів ліній рівнобіжних і розвиток трикутованя. В кождім проблємі головний важний пункт старанно і ясно викладаєсь. По розвязаню проблєму і зрозуміню його значіня, вимагаєсь від ученика застосованя тих задач до подібних проблємів йому достарчених.

Вечірний курс електричний розпочинаєсь 25. вересня, а кінчить ся 27. марця. Наука відбуваєсь в понеділок, середу і пятницю від години семої до пів до десятої. Приймаєсь учеників від 17-го до 22-го року житя і вимагаєсь учащаня на три шістьмісячні курси, щоб отримати цертифікат. Вписове за перший курс виносить 16 долярів, а останні два курси по 8 долярів, знижені до половини ученикам з дуже добрим поступом.

Курс денний розпочинаєсь 4-го грудня, кінчить 29-го марця. Наука відбуває ся денно від пів до 10-ої рано до четвертої пополудни, з винятком суботи, коли то запирають салю шкільну о 12-ій годинї в полудне. Вимагаєсь повного чотиромісячного учащаня, щоб отримати цертифікат. Вписове виносить $40. — Курс розпочинаєсь обведенєм електричних дротів до осьвітлюваня і практичними до того інструкціями. Перепровадженє рур через дроти електричні, футрини і листви, як також всї способи перепровадженя дротів електричних до сьвітла в серединї будинків. Потім наступає наука о ґенераторах (generator), моторах, батеріях запасних і всїх потрібних інструментах в рекордованю і контрольованю електрики. Кінцеві виклади обіймають курс телєфонів, дзвінків і систем алярмуючих перед злодіями. Цінні технїчні інформації уділяєсь ученикам через цілий курс науки запомочию викладів і демонстрацій. Позаяк тільки певне число учеників може користати з курсу вечірного, тому, в разї зголошеня ся більшого числа студентів, школа застерігає собі перепровадженє вступного іспиту, при котрім звертають увагу на початкові рахунки і ті, котрі виважуть ся найлїпше при іспитї з аритметики (рахунків), зістануть приняті на курс.

Вписуватись на денний курс повинні лишень сї, котрі мають добре понятє о дробах і числах десяточних, а школї прислугує право приймати учеників в старшім віцї. Відділ електричний обіймає салю 65x112 стіп, отже досить велику до практикованя на ширшу скалю. Між машинами електричними знаходять ся також динамо-мотори струй простих і змінних і дослїдних інструментів. Сей курс в теперішнім поступі в сьвітї електричнім повинен звернути увагу молодих людий, бо в жаднім ремеслї не даєсь так відчувати брак рук, як в працї електричній, яка має перед собою знамениту будучність.

Наука столярства уділюєсь лишень денно від 8.30 до 4. години пополудни, від 4. грудня до 27 марця. Вписове виносить 40 долярів, а приймаєсь учеників від 17 до 24 року житя. Сей відділ дає ґрунтовні і практичні вправи столярства потрібного коло будованя домів, як також уділює інструкцій в рисованю плянів. По укінченю свого курсу ученики мешкаючі в контрах, де будують доми деревляні (frame houses), отримують дуже легко занятя при будові. Початкова наука обіймає ріжні роботи лавок і вимагає досьвіду майже зі всякими знарядами столярськими.

Початково звертаєсь увагу на запізнанє учеників в уживаню столярських приладів, як дбати про них. Дальший тяг курсу обіймає приготовленє і конструкцію вікон і обведень коло тихже; робленє, покритє і вставленє дверий; складанє бельок і будованє з них містків; взношенє цвяхових переділів і вкладанє підлоги. Великий будинок деревляний, збудований учениками минувшого року, є на виставі в школї. Позаяк брак місця не позволяє збудованя дому правдивого розміру, тому велику увагу звертаєсь при конструкції менших домів.

Курс робленя взорів (моделів) відбуваєсь лишень вечерами від години 7. до 9.30 три рази тижнево, вписове виносить 12 долярів за перший шістьмісячний курс, а по 6 долярів за остатні два курси, зменшений до половини ученикам повертаючим, що відзначились поступом в науцї і правильним учащанєм. Взагалї дуже мало людий мають понятє про робленє взорів, а навіть много є таких, що не знають, яке се властиво ремесло. Для тих, що люблять уживати знарядів, які служать до вирізуваня ріжної роботи деревляної, і що мають заінтересованє до ріжних машин, робленє взорів для них найпожиточнійше ремесло. Знаємо, що з відливарні приходять виляті певні части машин стоячих і рухомих: зубаті колеса, вінди і клямри машин переносних, так само знаряди пльомберські і слюсарські, части самоходів, ґазових і бензинових машин, колюмни і підставники уживані в архітектурі, части печий, радіяторів, орнаментаційних артикулів з металю і т. д. Щоб виляти всї повисше згадані предмети, мусить бути зроблений взір, а після нього даний предмет відливають, а робленє тих взорів є ремеслом самим для себе, цілком осібним від роботи у відливарні.

В початках науки звертаєсь бачну увагу на плянованє та акуратність поверхнї в квадратах і міренє ліній, балянсованє простокутника з заокругленими рогами, призм шестокутних, робленє ребровати клямр, робленє взорів на цилїндри парові і т. п. Інструкції технїчні обіймають виклади про дерево, уживане при вироблюваню взорів і його прикмети, корченє дерева, металь, його вага і корченє, клей і клеєнє, полїтура, машини з приладами, колеса попихаючі і робачкові, дальше уділюєсь інструкції в рисованю. З предложеного нарису вимагаєсь від учеників робленя взорів повної величини.

Зецерство уділяє ся лишень вечерами. Вписове виносить за три курси 28 долярів, наука розпочинаєсь 25-го вересня і треває до 27-го марця. Вимагає ся трох шістьмісячних курсів, щоб отримати сьвідоцтво уздібненя. Інструкції в тім відділї трактують про друкованє ріжнородних купецьких фірм. Найбільшу увагу звертаєсь не тільки на складанє, але також на атракційний вигляд повіреної роботи. Саля зецерська посїдає уряджена тайпові (type), преси та всякі потрібні машини; неменшу увагу звертаєсь детайлїчно на композицію роботи.

Пльомберський курс вечірний розпочинаєсь подібно як курс попередний. Позаяк число учеників студіюючих сей курс є найбільше, тому виклади відбувають ся для двох відділів. Один відділ отримує інструкції в понедїлок середу і пятницю; другий у вівторок, четвер і суботу. На практичну роботу посьвячуєсь дві ночи а на виклади одну. В другім і третім курсї всї години посьвячують ся на роботу практичну. Вписове виносить 16 дол. за перший курс, а по 8 дол. за два послїдні; приймаєсь учеників від 17-го до 22-го року житя. Денний курс розпочинаєсь 4-го грудня, а кінчить ся 27 марця. Вписове виносить 45 дол. Наука відбуває ся практично і теоретично в трох вигідних, обширних і добре вентильованих галях. Се був перший курс, який школа отворила і на котрий найбільше учеників учащало. Ті, що мають замір сього ремесла учитись, повинні памятати, що той, хто хоче мати добре повожденє з свого ремесла, повинен уміти о много більше в теперішнім часї, як вимагало ся тому кілька літ взад.

Тут подаю назви всїх курсів в язицї анґлїйськім:

1) House painting and plain decorating. 2) Sign painting. 3) Blacksmith's work. 4) Steam and hot water fitting. 5) Bricklaying. 6) Plastering. 7) Cornice and skylight work. 8) General pattern drafting for sheet metal work. 9) Electrical work. 10) Carpentry. 11) Pattern making. 12) Printing. 13) Plumbing.

Всякі близші інформації дотичні сих курсів можна получити безплатно, зголошуючись до: General Information Bureau, 409 E. 5th Str., New York, N. Y.

А. Вала.

Повідомляє ся всїх тих, котрі прислали свої відповіди на оголошенє під адресою: „Businessman", c/o „Свобода", заміщене в ч. 37-ім „Свободи", що нагорода, яка була призначена за найкориснїйшу відповідь, зістала уже виплачена. Тимсамим ся справа зістала вже зовсім покінчена.

СПРАВОЗДАНЄ УПРАВИ ФОНДУ ІМЕНИ О. СТЕФАНОВИЧА.

(Від 25. червня до 16. вересня 1911 р.)

(Дальше).

Дохід.

На вічу в Кенонсбурґ, Па. зложили: Данило Сївідеро 0.50, Т. Вельґаш 0.50, Павло Рошок 0.25, Ів. Федор 0.25, Гр. Шплакса 0.25, Анд. Денда 1.00, Текля Гривка 0.50, Теодор Кульчицкий 1.00, Григ. Патинок 1.00, Стефан Гірний 0.50, о. Ротко 1.00, Мих. Динда 0.50, Ст. Кір 0.25, Н. Н. 0.05, Н. Н. 0.10, Анна Порновська 0.25, Максим Дема 0.25, Іл. Шкапяк 0.50, Василь Качор 1.00, Анна Лазор 0.50, Матрона Васьор 0.50, Анна Циґан 0.50, М. Віпяр 1.00.

На руки о. К. Цмайла зложено 21.35. (Спису секретар не отримав).

Збірка А. Канї в Мікісракс, Па. 2.50.

Збірка на хрестинах в п. Івана Варходяка 10.50.

Збірка на весїлю О. Б. і Т. Г. в Мікісракс, Па. 20.00.

Гр. К. Штокайло 1.00.

Збірка на забаві у. О. Б. в Пітсбурґу, Па. 7.50.

Збірка о. Даниловича на представленю в Пітсбурґ, Па. 9.55.

Т. К. Ґут (чистий дохід з продажи напитків) 6.10

Григорій Демида 1.00, о. Гр. К. Цмайло 1.00, Теодор К. Ґут 1.00.

Тов. ім. Мирослава Сїчинського в Пітсбурґу, Па. 10.00.

Іван Сенчина з віча в Клівленд, О. (через „Свободу") 21.00.

На забааві у п. Сернюка в Кенонсбурґ, Па. зложили: Мартин Пелех 1.00, Ів. Федан 1.00, Іван Луговяк 1.00, Т. Филипів 1.00, Ів. Чопак 2.00, Он. Лагагін 1.00, Ів. Завідовський 1.00, Йос. Костур 1.00, Ант. Пиндус 1.00, Ів. Куль. Губяк 1.00, М. Кульчицка Губяк 0.25, Теодор Сернюк 0.50, Дм. Перчик 0.50, Он. Гривка 0.50, Ів. Хруник 0.50, Ст. Сорока 2.00, Петро Сушереба 1.00, Гр. Патинок 1.00, Ол. Бучак 1.00, Текля Г. Бучак 0.50, Т. Г. Б. (непринятий дар вес.) 5.00, Мих. Кибич (Литвин) 1.00, Евс. Кордибаха 0.35.

(Дальше буде).

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand St., Jersey City, N. J.

K. KIRCZOW, manager
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„С В О Б О Д А"
часопись для руського народа в Америці і орган „Р. Н. Союза", виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америці на 12 місяців	$2.00
до старого краю на 12 місяців ...	$2.00
в Америці на 6 місяців	$1.00

Оплачувати газету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджистрованім листі, або через експресовий або почтовий мові ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Адреса:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

Провокація.

В ч. 13-тім „Душпастиря" находить ся на стороні 5-тій така „новинка": — **„Яка у нас солідарність?** Свого часу була видана просьба до всїх католицьких милосердних сердець, щоби збирати жертви на Сирітський дім і школу і зібрано на се 3.600 долярів. Кождий зрозуміє, що на таку ціль се маленько. Правда, що воно можна дозбирати при добрій охоті і жертволюбивости нашого народу, колиби лише душпастирі хотїли нарід о се просити і заохочувати. Тимчасом у нас видно по часописях відозви до збираня всяких фондів, а про сирітський дім і школу ніхто ні чичирк. **Збирає ся по вічах, які аранжують сьвященики, десятки долярів на всякі фонди, котрі з часом попадуть у противні нашій вірі руки, а для дійсного, нефалшованого добра нашого народу нїхто і пальцем не кивне.** Чи се народна солїдарність? Висилає ся тисячі долярів до старого краю, а про свої школи, хочби і парохіяльні ніхто не подбає. Чи се здоровий патрийотизм, чи лише фарбоване народною краскою своєї безсильности до праці для добра народу. Пан-отції, назвіть се властивим іменем".

Отся невеличка „новинка", а особливо підчеркнене нами одно реченє, говорять самі за себе. Якби не тё, що елюкубрації „Душпастиря" являють ся простою провокацією і то ще многосторонною, на кілька боків, — ми обмежилиб ся тільки на зареєстрованю сеї „новинки"; але позаяк „Душпастир" зневажає не лише поодиноких людий, але й весь український загал і найповажнїйші та найбільш заслужені наші народні інституції в Галичині, то нам прийдеть ся поговорити з „Душпастиром" на розум, і то навіть не відразу, а постепенно — може і в кількох числах...

На сей раз займемо ся тільки самим змістом „Душпастирової" „новинки"; інсинуації і наклепи „одинокої християнської часописи на амер. Руси" оставимо до дальших чисел. Може сею справою заінтересують ся і ті пан-отції, котрих „солїдарний" „Душпастир" викликує на герць... Може і наш жертволюбивий нарід скаже тут своє „тверде" слово... Ми поки-що сповняємо свій обовязок і висказуємо свої власні гадки. Редакцію „Душпастиря" запевняємо заздалегідь, що не маємо наміру її „нівечити"; робимо лишень те, що зробив би на нашім місци кождий з тих „несолїдарних" сьвящеників чи простих „фольків", які аранжують многолюдні віча і збирають на них десятки долярів, котрі з часом попадуть (sic!) у противні нашій вірі руки...

Отже до річи.

Дуже нам приємно довідати ся нарешті, кілько гроший зібрано доси на сирітський дім і школу для філядельфійських „католиків". Як на наші обставини — 3.600 долярів, се доволї гарна сумка. Видно з того, що на нашій амер. Руси є ще (а може тільки була) поважна сила „католицьких милосердних сердець". Що воно „маленько" — як жалуєть ся „Душпастир" — то не дивниця, коли зважимо, що навіть наймилосерднїйші з милосердних сердець не знають до нинїшного дня, для кого сей сирітський дім і ся школа мають бути призначені. Якби так, не дай Господи, сей дім і ся школа мали опинити ся в тих руках (у айриського біскупа! — Прим. склад.), що руська церква в Jersey City (а воно на те заносить ся), то шкода було і тих 3.600 долярів! Як в тім сирітськім домі і в тій якійсь школї мали би виховувати ся такі сьвященики, що відправляють богослуженя по руських церквах при асисті кількох американських поліцаїв і детективів, то лучше було кинути сї гроші в болото! Тодї бодай була би лише страта матеріяльна, а так готова бути й моральна, а ся послїдня без порівнаня гірша від першої! Чиж в виду того ті наші сьвященики, що тримають підпору з народом, мали би серце „просити" і „заохочувати" своїх парохіян до обильних жертв на непевну ціль? А що впрочім годні тут вдіяти сьвященики, коли сам нарід стратив довірє до висших філядельфійських кругів? Де ті гроші, що збирали ся свого часу на „Просьвіту"? Хто тому винуватий, що ся „Просьвіта", по котрій наш нарід так богато сподївав ся, еще доси не народилась? Чи не вийшло тут на ту байку, в котрій оповідаєть ся, що одна велика гора йойчала, стогнала, росла і надувалась, зібрала вокруг себе тисячі цікавих і затрівожених видців, аж тут нараз... зойкнула в послїднє і породила — малесеньку миш!...

„Душпастир" нарікає, що по наших часописях видно відозви до збираня всяких фондів, а про сирітський дім і школу ніхто ні чичирк. Так воно є й справді **тепер**, але не так було **передше!** Тих 3.600 долярів, які доси зложив наш нарід на сирітський дім і школу в Філядельфії, зібрано при помочи ненависної тепер філядельфійським кругам „Свободи", що в своїм часї містила безліч покликів у тій справі. Якже „Душпастир" від якогось часу взяв в монополь не тільки справи церковні, але й весь патріотизм взагалї, то „Свобода" (за инші наші часописи не говоримо) повела всяку полїтику на свою власну руку. Нарід (вчисляємо тут і наше патріотичне духовеньство) почав збирати жертви на ті цїли, котрі йому були милїйші і на котрі він більше надіяв ся. Люди почали складати свої лепти на рідні школи і бурси в Галичині, бо з тих шкіл та бурс вийдуть колись такі народні проводирі, що стануть у великій пригоді не тільки своїй старій вітчинї, але й молодій посестрі в Америці. Притім годить ся зазначити, що нїхто з наших жертводавців не аґітував проти сирітського дому і школи в Філядельфії. Хто хтїв, давав на обі сї інституції; хто не хтїв, не давав: нікого не силувано, але й нікому не завязувано калиток чи кишень. „Свобода", а так само і ті другі наші часописи, що їх має на думці „Душпастир", не ставили ся ніколи ворожо проти усїх тих покликів, які друкували ся і ще доси друкують ся в „Душпастирі" за збіркою на сирітський дім і школу для „правовірних католиків" в Філядельфії. А чи „Душпастир", що так любить чванити ся своїм незрівнаним патріотизмом, згадав хоть раз за фонд бл. п. о. Стефановича? (Про инші народні фонди, збирані і публіковані „Свободою", вже й не згадуємо!). І хтож тут грішить несолідарністю: „гайдамацька" й „безбожна" „Свобода", чи „одинока християнська часопись в Америці"? Чи „Душпастир" в своїй наївности чи зарозумілости думає, що тільки ті фонди принесуть користь рускому народови, за якими він агітує? Чи сирітський дім і школа в Філядельфії, які мають опинити ся в руках чужинців, се одиноке заборолo нашого житя-бутя в старій і новій вітчині? Яким правом і з яким чолом сьміє „Душпастир" кидати на нас таку калюмнію, що збирані нами фонди попадуть (!) у противні нашій вірі руки?! Чи Руське Товариство Педагогічне у Львові противне нашій вірі? — Ну, про се вже другим разом, а тепер дальше.

Фонд сирітського дому і філядельфійської школи (а фарми де? — Прим. склад.) — се, після „Душпастиря", дійсне, нефалшоване добро нашого народу. Гаразд! добре й се знати... Значить ся, що ті фонди, які збирає чи публікує „Свобода", прим. фонд бл. п. о. Стефановича, — то добро народу неправдиве, пофалшоване. Цікаво знати, чи „Душпастир" говорить се на серіо, чи тільки кпить та дороги шукає...

„Висилає ся тисячі долярів до старого краю, а про свої школи, хочби і парохіяльні ніхто не подбає" — скаржить ся „Душпастир". Яка се злоба і зависть! Хтось міг би подумати, що американська Русь висилає справді не знать які кольосальні суми (адже тисячі! — каже „Душпастир") на підмогу своїм старокраєвим братам. Тих мізерних кількасот долярів на рік (і то не завсігди) називає „Душпастир" тисячами! Ех, яка погань! Видно „Душпастирови" сердечно жаль за тими змарнованими тисячами... Він би волів, щоб ті „тисячі" лишили ся у філядельфійській скарбниці, щоб були „зелізним фондом" того „дійсного, нефалшованого добра нашого народу". Та щож ти вдієш з „безбожною голотою" і з тими зрадикалізованими на скрізь сьвящениками, що аранжують народні віча, а відтак збирають „тисячі" і шлють у противні нашій вірі руки!...

Що такає ся шкіл висших і шкіл парохіяльних по наших руських громадах, то їх у нас справді нема, але чи се вина тих людий, що висилають „тисячі" до старого краю? Чому ж в Філядельфії, у самім серці патентованих патріотів, нема ніякої руської школи? Адже там „тисячі" лежать на місци, їх не висилає ся нікуди і вони не попадають у противні нашій вірі руки, — чому „Душпастир" не подбає хоч за яку-таку парохіяльну школу у своїй місцевости? Ба, легко то критикувати других, але пізнати самого себе, свою власну нездарність і неміч, — от той штука! А ті „безбожні" чи може тільки неслухняні сьвященики, котрим „Душпастир" дорікає, і той нарід, що його ті „неслухняні" сьвященики зорганізували і котрий їх за се шанує і любить, — вони вже мають деякі пляни дотично парохіяльних та инших шкіл на американській Руси. Сих плянів вони ще доси „Душпастирови" не показали, а чому не показали — легко догадати ся...

„Чи се здоровий патрийотизм, чи лише фарбоване народною краскою своєї безсильности до праці для добра народу" — питаєть ся „Душпастир" і просить пан-отців назвати се властивим іменем.

От тобі й на! То сї сьвященики-народовці, що товчуть ся по всяких вічах і зборах, що хрипнуть від безнастанних патріотичних бесїд, що організують народні маси в одну сьвідому громаду, що трохи не на кождім вічу складають зі своєї зарібщини на жертвенник народний не долярі, але десятки долярів, — суть простими гіпокритами, а їх чесна, совісна, солідна і витревала робота, — то фарбовано народною краскою своєї безсильности до праці для добра народу! Натомість ті сьвященики з пелеринками і без пелеринок, що по вічах не ходять, а як ходять, то говорять тільки про себе і за себе, що хрипнуть хиба тоді, коли на проповідях церковних „дають собі духа", називаючи нарід худобою, що наганяють несьвідомих і сфанатизованих людий у свої „спеціяльні братства", що на народні цїли не дають зовсім нічого, або тільки якусь дрібку, оттак про людське око — мовляв: ось і я патріот незгірший других, — то правдиві народолюбці, а їх нечесна, несовісна, нещира і шкідлива народній ідеї робота, — то здоровий патріотизм!

Ну, говоріть собі, панове громадо, що хочете і як хочете, але ми не можемо надивувати ся етиці „Душпастиря" і його незрівнаній льоґіцї. „Душпастир", як „одинока християнська часопись в Америці" осягнув рокорд в... кирині і в провокованю тих наших родимців, які з його „патріотизмом" та з його очайдушною політикою не можуть ніяким чином згодити ся.

Нова орґанїзація.

(Докінченє).

Дальше, § 5, ad в) каже: „Духовний управитель, назначений через президента..."

Той сам § ad г), говорячи про обовязки касієра, зазначує, що він „гроші поміщує в банку, вказанім президентом". Тойже параґраф ad ж) говорить: „редактора часописи назначує і звільняє головн. предсідатель..."

§ 7 ad а) говорить між иншим: „головний уряд рішає будьто на підставі внесень підчинених брацтв, будьто після потреби і власної совісти, всї конечні зміни в статутї..." Ad б) „Уряд виборних урядників тревае три лїта. По скінченю трьох лїт уділяє президент абсолюторіюм виборним урядникам". Дальше в справі „вибору" урядників сей самий параґраф говорить так: „На виборчих картках (— які дістає від гол. управи кождий відділ, — прим. ред.) подані суть президентом три кандидати на усїх урядників..."

От стільки прав має президент. Як уже з тих кількох виїмків зі статута видно, то сї права суть далеко ширші і більші, як їх має „імператор і самодержець всеї Россії". Предсідатель, в „Союзї N° 3" — се безграничний пан житя і смерти усїх йому підданих. Від його примхи зависить принятє члена або цілого братства, від його примхи зависить взагалї істнованє братства. Він потребує лиш зморщити брови, а братство, яке належало до „Союза N° 3" хотьби і протягом 50 лїт, „на підставі статута" може опинити ся „за дверима", а посмертне забезпеченє члена опинить ся в кармані — не знаємо вже в чиїм, бо сего в статутї нема, але на всякий случай ніколи в кармані „обезпеченого". Предсідатель назначує „по височайшому павеленїю" усїх урядників орґанїзації без розбору. Сї урядники, се не вибрані вольними голосами мужі довіря членів орґанїзації, але бездушні, без права ініціятиви міністри-ляльки в руках предсідателя-самодержця. Він їх прецінь сам назначує, сам уділяє їм абсолюторію, сам їм в разї неслухняности посилає по турецькому звичаю шовковий шнурок, сам...... або ми вже знаємо, чого йому властиво не вільно робити з сими своїми урядниками, бо робити йому вільно всьо, чого душа забажає і то зовсім правно: на підставі статута.

А члени орґанїзації? О, сї о стільки стоять висше від горожан конституційної Австрії, що в „Союзї N° 3" не мають прав навіть і на папері. Вони мають лиш платити податк... перепрашаємо, не податки, але вкладки „членські", як се є шумно названо в статутї, відправляти сповіди, цїлувати місцевого сьвященика в руку (але лиш такого сьвященика, якого

,,найвисшим указом'' позволить цілувати їм предсідатель); та... но, чи вже не досить всїх прав?... Конвенції вони не будуть знати ніяких; бо і пощо їхати десь, та ще до того такими непевними американськими желїзницями? Готово вийти якесь нещастє, а се булоб явним подоптанєм статута орґанїзації, яка прецінь своєю першою задачою поставила ,,забезпеченє помершим своїм членам відповідного похорону''. Бо скажіть: як відправити ,,відповідний'' похорон, коли-б так примiром трен розбив ся десь на глухих вестах, серед прерій? Дальше, члени не будуть потребували зовсїм думати, та ломити собі голови над змінами параґрафів, бо се-ж за них робить предсідатель. Ся боязнь предсідателя перед тим, аби члени його орґанїзації не напружили свого мозку навіть за макове зерно, доходить до такого степени, що він не позваляє своїм підданим навіть на таку умову ґімнастику, як застановленє ся над вибором головних урядників: сих головних урядників назначує предсідатель сам безпосередно, або посередно, через ставленє трьох кандидатів.

Виходить отже, що в новій орґанїзації члени, се бездушна чернь, наче безрозумна худоба, без крихітки прав, віддана безоглядно на поталу одиниції з необмеженими правами азіятицького деспота. Навіть в орґанїзації православного Платона члени мають далеко більше прав, як їх будуть мати щасливцї, належачі до ,,Християнської Любови''.

Але не досить того, що отся орґанїзація є вірною копією найдикшої системи правліня: вона є кромі сего крайно несправедлива для своїх членів. Своїх членів уже з заложеня вона дїлить на дві касти: звичайну чернь мужицьку, без прав і голосу, та аґентів головного предсїдателя. Сї аґенти, се наче шляхта, якій статут уже заздалегідь забезпечує деякі привілеї. І так, виходить з § 5 ad a), що предсідателем кождого місцевого відділу мусить бути сьвященик; кождий новоприступаючий член мусить предложити посьвідку сьвященика, отже від сьвященика зависить в пертій мірі, чи член може бути принятий; сьвященик видає сьвідоцтво заховання ся даного кандидата, якого евентуально предсідатель може поставити головним урядником; сьвященик є також з уряду предсідателем дїточого відділу. Однак се ще не конець всім привілеям. Коли примiром після § 18, 4) головна управа має право виключити кождого звичайного ,,фолька'', що ,,жиє на віру'', або є ,,налоговий алкоголік'', то сего ніяк не зробить з ,,фундушовим'' предсідателем місцевого відділу, хотьби про такі його здєлки кричали навіть воробї по плотах, бо-ж прецінь кождий місцевий сьвященик з уряду вже мусить бути предсідателем місцевих відділів.

Так отже сам статут вже відразу ділить своїх членів на дві кляси: ,,фольків'' і ,,шляхту''; ся послїдна без нїякої правної підстави має далеко більше прав і привілеїв від сьвітських членів, та на підставі статута стає в позиції — даруйте за порівнанє — економів у панщизняного пана над масою кріпаків. Орґанїзація ,,Християнська Любов'' є отже противна національному характерови нашого народу, та крайно несправедлива.

Ще на одну прикмету нової орґанїзації належить нам звернути увагу: вона через свої основи ширить крайну деморалізацію поміж нашим народом. Так воно і є. Вистане лиш вдумати ся в отсї відносини, які запанують по парохіях, посеред народних мас, коли Господь за непоповнені гріхи покарає так тяжко наш люд, що дозволить ,,Союзови № 3'' війти в житє. Всяка одиниця, опанована честолюбивостю і хотяча видрапати ся на висший щебель в новій орґанїзації, передовсїм буде мусїла вкрасти ся у його ласку; таких фанатиків, які дїйсно з душі годили-б ся на усї несправедливости в ,,Християнській Любови'', на щастє, не найде ся богато; виходить, що чоловік буде мусів кривити душею, буде мусів дусити у собі свої правдиві почуваня, а лице убирати в маску гіпокризії і брехливости, щоби лиш приподобати ся і влизати ся в ласку місцевого аґента головного предсідателя. Що більше, весь народ, що буде належати до тої орґанїзації, волею чи неволею, научить ся лизуньства, гіпокризії, научить ся скривати свої почуваня, а видавати себе таким, яким він дїйсно не є. Що воно так було-б а не інакше, маємо уже тепер наглядні приміри на нашім сьвященьстві. Навіть найгорячійшим приверженцям філядельфійського престола приходить ся нераз уже тяжко дихати у витвореній ними самими атмосфері шпіоньства, недовірчивости, лизуньства та ,,фаґасованя''. А се лиш образ в мінїатурі того, що стало-б загальним правилом на нашій американській Руси, завдяки духови, витвореному параґрафами товариства ,,Християньська Любов''.

Але Господь милосерний. Сей, без якого волї волосок не спаде з голови, який вивів колись жидів з тьми кромішної, з країни убожествлюваних фараонів і волів, сей Господь не дозволить попасти також і нашому народови у неволю на вольній землї. Він у безконечній своїй любві лиш навіщає наш народ орґанїзацією ,,Християнська любов'', хотячи немов на нїй показати людови, якою орґанїзація не повинна бути; а на се Він дав вже людям розум, аби вони з насиланих Ним єгипетських язв навчили ся чогось путнього.

Наприкінци мусимо ще зазначити, що наші повисші замітки не відносили ся до нікого ad personam. А коли-б мимо того хтось почув ся ними ображений — га!... вольному воля. Ми сповнили лиш наш народний обовязок.

Еще про віче
в Cleveland, Ohio.

На написаний нами звіт з віча в Клівленд, О. подав о. Боярчук свою ,,Відповідь'', що була поміщена в 34. ч. ,,Свободи''. В сїй ,,Відповіди'' назвав нас о. Боярчук брехунами і загрозив нам навіть судом. На свою оборону він наводить аж 7 пунктів ,,лжи'' і в тих 7-ох ,,лжах'' старає ся доказати ,,перед цїлим руським загалом'', що ми його скривдили...

Ми не мали на думці кривдити в який небудь спосіб о. Боярчука, а подали звіт з віча по правді і щирости. Колиж о. Боярчук закидає нам аж 7 разів брехню, то ми мусимо боронити своєї чести і подаємо до публичної відомости отсе спростованє, до кождої з 7-ох точок окремо:

Ad (до) І. Лож: Неправдою є, будім то о. Боярчук дав від себе жертву 7 долярів, а натомість правдою є, що о. Боярчук дав лише 1 дол., що може посьвідчити п. Галущак, якій занимав ся сею збіркою.

Ad ІІ. Лож: Правдою є, що о. Боярчук велів людям зібрати ся зараз по богослуженю на мітінґ в справі принятя їх Преосьвященьства підчас посьвячення нашої церкви. Позаяк день посьвячення ще й доси не означений, то люди на мітінґ о. Боярчука не пішли, бо він був не на часї, а за те пішли гуртом на віче. Вже то само, що о. Боярчук заповів свій мітінґ на час віча, сьвідчить найліпше про те, чого він хотів і до чого стремів...

Ad ІІІ. Лож: Неправдою є, щоб бесїдники витягали на естраду ,,ідею Христа'', нарікали на усїх сьвящеників, а з осібна на Їх Преосьвященство Кир Сотера, але правдою є, що один з бесїдників жалував ся на Ексц. ґр. Шептицького за те, що він кинув клятву на М. Січинського. Неправдою є, що ,,нарід з обуренєм вийшов з віча, а лишила ся горстка приклонників ложи''; натомість правдою є, що нарід з галї не виходив, хоч о. Боярчук намовляв людий коло порога, щоб опустили віче.

Ad IV. Лож: о. Боярчук говорить про якихсь гайдамаків, що хотять відірвати ся від церкви і держави. Може воно і правда, але ми не маємо нїякого дїла з такими гайдамаками, бо у нас взагалї нема жадних гайдамаків, а тільки чесні і примірні парохіяни, що дбають запопадливо про свою віру і народність. В університетські студії о. Боярчука ми не сумніваємо ся, а наведені ним приміри з грецької і римської історії доказують, що о. Боярчук слїдами сеї самої історії намагав ся порівняти наш нарід на вічу і зробити просту кириню. Ми не є так мощно вчені, як о. Боярчук, але все таки знаємо, що на одній грецькій сьвятинї була дуже мудра напись: ,,Пізнай себе''. Радимо о. Боярчукови над сими двома словами добре застановитись...

Ad V. Лож: Заявляємо згідно, що о. Боярчук не говорив нїчого про ,,встид'' М. Січинського і про його визволенє з тюрми; він говорив тільки про Францію, про якихсь гайдамаків (котрих у нас нема''. і у тій бесїдї йому справді перервано два рази. Що до ріжниці між народом і що до потреби згоди, то воно правда, але правда і то, що ріжницю і незгоду між народом викликують такі сьвященики, як о. Боярчук. Констатуємо, що п. Галущак у своїй промові, ,,котра складала ся може з пяти речень'', протестував проти того, щоб о. Боярчук називав нас гайдамаками. На доказ, що о. Боярчук ,,чує в собі лиш любов до свого народа'', нехай послужать сї факти: він називає часто своїх парохіян зьвірами і медведями, а на одній проповіди говорив, що читальня ,,Просьвіти'' є болячка на його карку.

Ad VI. Лож: Посьвідчаємо, що о. Боярчук, зараз по клївлендській конвенції, говорив з проповідниці, що делєґати сеї конвенції не були людьми, але зьвірями. Він назвав орґан Р. Н. Союза простою шматою, а п. Галущакови наказав задержати у себе всї повновласти делєґатів згаданої конвенції в тій цїли, що хто буде виступати проти греко-католицького Союза, того буде викидати ся з сеї народної орґанїзації. Правдою є, що о. Боярчук заснував тут братство сьв. Йосафата, але воно не має нїякої спільности з Р. Н. Союзом.

Ad VII. Лож: Засьвідчаємо, що підписів на звісну петицію зібрано не ,,около 100'' — як впевняє о. Боярчук — але поверх 400, мимо того, що о. Боярчук сильно проти підписуваня сеї петиції агітував. Наконець запевняємо о. Боярчука, що ми на него у своїм вічевім звіті не накидали ся і його перед руським загалом не чернили. Хто з нас пускає в сьвіт лож і клевету: ми, низше підписані, чи о. Боярчук — нехай осудять люди доброї волї, а особливо ті, що були на нашім вічу присутні.

Я. Кульчицький,
Ів. Сенчина, *Мих. Лазука.*

Допись.
З Youngstown, Ohio.

Дорогі Братя і Сестри, Ви хлопці і Ви дівчата! Отсею дорогою відзиваю ся до Вас і прошу, щобисьте вже раз пробудили ся з твердого сну і стали разом до праці для добра нашої Руси-України. Час вже нам тут, в Юнгставн, О., закинути всі ті дикі звичаї, що закоріниля ся в серцях наших, і час нам пригадати собі, чиїми ми дїтьми, та кого маємо любити і кому служити. Наша поневолена вітчина жадає від нас помочи і порятунку, а ми не хочемо чути її голосу, не хочемо їй в нїчому пособити, цураємо ся та вирікаємо ся її. Чи так воно годить ся робити нам, синам і донькам безталанної Руси-України?

Чи не соромно Вам, хлопці й дівчата, бути байдужними до своєї віри і народности? Чи Вам не ганьба занимати послїдне місце у нашій руській громаді? Чи Ви вже нїколи не послухаєте просьб і напімнень нашого душпастиря, котрий рад би, щоб наша молодїж процвитала і на славу Руси виростала?

Ви може думаєте, що сьвященик навертає Вас на добру дорогу з простого обовязку... Нї, наш сьвященик таки направду желає Вам добра; він зі щирого серця хоче Вам помочи, але Ви не хочете! Ви не маєте любови анї до себе самих, анї до своєї вітчини!

Хлопці й дівчата! Послухайте мене і возьмім ся гуртом до праці над своїм власним осьвідомленєм. Нам науки конче потрібно, а щоби ся науку осягнути, заложім собі читальню ,,Просьвіти''. В читальні ми наберемо ся иншого розуму; навчимо ся усього того, що нам в житю потрібне; навчимо ся нашої рідної історії; навчимо ся любити і почитати тих наших героїв, що своє житє кладуть за наш неосьвічений нарід, за той нарід, що стогне під обухом польської самоволї.

Наш нарід в старім краю змагає ся із своїми відвічними ворогами, а ми спимо. Наш нарід скидає з себе тяжке ярмо, а ми спимо. Наш нарід боре ся з Поляками о свої школи, а ми спимо. Наш нарід видає зі свого лона Січинських, Коцків і Каганців, а ми спимо! І довго ще ми так спатимемо?...

Пробудім ся, Братя і Сестри, йдім на стрічу сонцю золотому, що вже зійшло над нашою вітчиною, і помагаймо тим, що нашої помочи потребують!

Заложім собі в Юнгставн як найскорше читальню, а там вже навчимо ся, як стати пожиточними членами своєї суспільности. Наукою здобудем щастє і волю собі і своїй вітчині. Наукою поборемо всїх наших ворогів.

Парохіянин.

Позір Русини Українцї
з МОНЕССЕН І ОКОЛИЦІ!

ВЕЛИКЕ ВСЕНАРОДНЕ ВІЧЕ

— відбуде ся —

в недїлю, дня 1-го жовтня 1911 р.

В ПАРОХІЯЛЬНІЙ ГАЛИ, 8-ма ВУЛ.
MONESSEN, PA.

з слїдуючим денним порядком:

1. Справа фонду ім. Мирослава Січинського.
2. Справа фонду ім. бл. п. о. Н. Стефановича.

Народним обовязком всїх Русинів-Українців з Монессен і околиці є: прибути на се віче і згадати нашого героя М. Січинського, котрий мучить ся в тюрмі, віддавши за нашу справу свої молоденькі літа;

пошанувати память пок. о. Н. Стефановича, щирого народного робітника на американській Україні.

Початок віча о 2-ій год. по полудни.

За Комітет:
М. Пелех, Н. Сивик, В. Сивик, М. Смоляк, Ф. Янковський.

Голоси люду

в справах церковних і парохіяльних.

1.

Jersey City, N. J.

Руська гр.-кат. церков в Джерзи Сіти, Н. Дж. має вже свою історію, і то довгу та повну найбільшої ріжнородности. Не про все однак знають люди. А з того подвійна шкода: раз, пропаде цінний історичний матеріял, ілюструючий нашу народну мартирольоґію на чужині, а по друге, може дехто, прочитавши отсї рядки і научить ся в дечому путньому.

Щоб читач гаразд з'умів війти в відносини, пануючі посеред джерзисітської церковної громади, мусимо сягнути думкою пару літ в зад. Як майже в кождій руській церковній громаді, так само і у нас, було дві партії, що сварили ся з собою на забій. Остаточно парохія роздвоїла ся на дві непримиримі фракції, з чого скористав лоєр (Morton) і продав церков без відома одної і другої фракції. Церков спродано за марну претенсію в висоті 150 долярів. Дізнала ся про се одна фракція парохіян, що тягнула туди на північ, до батюшки царя. Але вони не змогли поміж собою зібрати достаточної суми гроша, потрібної до відобраня церкви і удали ся до російського епископа Платона з просьбою, аби сей зложив за них 3.500 дол., як вимагану в суді поруку на дозволене поновного виставленя церкви на ліцитацію. Річ природна, що ся друга спродаж церкви на ліцитації була-б вийшла в користь виключно тільки православної місії.

Українська парохіяльна фракція мала однак першеньство що до купна церкви і тому Morton повідомив про се їхнього лоєра (адвоката), Engelke-го. Сей зніс ся сейчас з парохіянами, і д. К. Кирчів вистарав ся позичку в сумі 3.500 дол.; з тої суми в імени парохії дав 1.000 дол. задатку. Тимчасом наші лоєри побачили, що на корті є вже 3.500 дол. задатку як кавція, зложена зі сторони православної місії, і щоб ратувати якось ситуацію, урадили, що одиноким, найпростійшим виходом зі скрутного положеня, буде переписати титул власности церкви на імя руського гр.-катол. епископа; сей мав позірно фіґурувати як виключний властитель церкви так довго, аж доки обі, до сих пор ворожі фракції, не зійдуть ся. Тодішний парохіяльний комітет, за відомостю свого пароха, о. Гумецького, згодив ся на се; по переведеню справи один з комітетових в товаристві парохіяльних лоєрів поїхали до Філядельфії; епископ, С. С. Ортинський приняв їх як найсердечнїйше. Йому вита(л)кувано цїлий правничий підступ, і за його згодою віддано йому контракт, роблячий його властителем народного майна, до рук, з тим застереженем, що коли справа полагодить ся, епископ Ортинський безпроволочно зверне народне добро народови, то є зверне на власність церковній корпорації. Епископ, С. С. Ортинський, при сьвідках, прирік найсьвятїйше се зробити, та і опісля, при всяких нагодах, де лиш зійшла справа на джерзисітську церков, заєдно урочисто заявляв, що як лиш настане в парохії спокій, він сейчас передасть церков народній церковній корпорації.

Тимчасом вийшла нова халепа. Відступники від церкви мали на церковній реальности забезпечені гроші, що колись, коли ще почували себе гр.-католиками, були позичили. Дізнавши ся, що епископ Ортинський є властителем церкви, вони зібрали всї свої дрібні претенсії в одну суму, і виточили процес, о зворот сих гроший. Після людського розумованя, виходилоб, що еп. Ортинський повинен був боронити перед судом своєї (на папери) власности. І дійсно, епископ явив ся на одній розправі, і тут перед стейтовим судією заявив однак, що церков зовсїм не є його власностю; ся заява справді була зовсїм вірна, але вона звернула процес туди, що парохіяни, греко-католики, мали вже стратити церков в користь православної місії. І вони, перед остаточною розправою вислали до епископа депутацію, в якої склад входив і лоєр, з запитом, чи епископ буде сам боронити церкву, чи хоче лишити її на поталу судьби. Епископ тоді заявив опять урочисто, що він церкви боронити не може, бо се не є його власність, а противно на суді він не може сьвідчити. В наслїдок сего стратили би також відступники свої гроші, на що він, як епископ не може згодити ся. Найлїпше отже буде, коли парохія погодить ся з поводами і довг сплатить. Депутація признала цїлковиту слушність виводам епископа. Біда лиш в тім, що не знати, відки було взяти гроші на сплачене заскарженого довгу. І депутація звернула ся тоді з просьбою до епископа, щоб він, як заінтабульований властитель церкви, пожичив десь гроші на сплату довгу, бо парохія, не будучи записана в табулї як властитель церкви, сама не мала права на чужу власність затягати пожички. Се жадане остаточно сформульовано так: прошено епископа, щоб він або боронив церкву на корті (в суді) підчас процесу, або вистарав ся о пожичку на сплачене довгу. На се епископ заявив рішучо, що не зробить нї одного, нї другого. Сею заявою епископ загнав тростісів церкви у безвихідне положене. Самі старати ся о пожичку не могли, бо церков була власностю епископа, — а епископ сего не хотів ніяк зробити, процесу знова провадити не мож було, бо він, в виду становища епископа мусів-би був випасти в некористь громади. І тростіси просили тоді епископа, щоб віддав їм титул власности (дід); громада, зіставши записана в судових книгах властителем церковного майна, вже легко дістане у всякім банку пожичку.

На се епископ сказав, що коли громада на церковнім мітінґу зажадає від нього віддачі церкви, то він охотно, сейчас зрікає ся титулу власности в користь церковної корпорації. Тростіси відїхали домів, полягаючи на епископськім слові.

На місци, тростіси не скликали сейчас парохіяльного мітінґу, та не переводили ніякої акції, позаяк отсе булоб противникам виявило слабу сторону громади, лиш кинули ся глядати за пожичкою. Дійсно, пожичку удало ся дістати в банку, а о ручителя вистарав ся місцевий парох, о. о. Ал. Улицкий; був ним місцевий польський, римо-кат. парох, ксьондз Квятковскі. Дотичний банк згодив ся за сею порукою пожичити на вексель (note) 4000 дол., а кромі сего парохіяльний касієр, К. Кирчів виписав чек з парохіяльних гроший на суму 2000 дол. Позаяк однаковож церков в корті була записана як власність епископа Ортинського, тому банк зажадав, аби епископ прибув до Джерзи Сіті, і підписав тут вексель як довжник. Епископ Ортинський дійсно приїхав, та порадивши ся з о. Улицким, виписав вексель на суму 4000 дол. але не на імя істнуючої церковної корпорації, а на імя неістнуючої зовсїм в Джерзи Сіті церкви, Ruthenian St. P. & P. Church. Парохіяльний лоєр доглянув, що вексель не є виписаний анї на імя парох. касієра, анї на імя істнуючої церковної корпорації, лиш на імя якоїсь, зовсїм неістнуючої церкви, і звернув на се увагу так епископа, як і присутних тростісів. Лоєр рішучо супротивив ся такому крутарству, мотивуючи свій виступ тим, що по перше: такої церкви, як її назвав епископ, зовсїм нема в Джерзи Сіті, по друге: банк, дізнавши ся про се, відмовить пожички, а по трете: таке поступоване виглядає на охоту ошукати банк, позаяк істнуюча церков зовсїм не забезпечує отсего векселя. На таке розумоване лоєра, епископ коротко і вузловато відповів, що лоєрови нічо до того, бо се є його церков, а він свою власність може назвати чи перезвати, як йому лиш подобає ся. Тоді лоєр з обовязку звернув увагу д. К. Кирчову, як парохіяльному касієрови, находячому ся під бондом, та який мав приготованих $2000 парохіяльних гроший, щоб він призадумав ся, заки віддасть гроші своєї корпорації на річ чужої корпорації; о. Улицкий не є ніяким церковним урядником, а вексель зовсїм не говорить, що гроші дає ся на ціль руської, грек.-катол. церкви, але на ціль якоїсь неістнуючої Ruth. St. P. and P. Church.; за се д. К. Кирчів може опинити ся перед судовими кратками, потягнений до відвічальности істнуючою церковною корпорацією.

Почувши таке, касієр д. К. Кирчів зажадав від епископа С. С. Ортинського, аби вексель виписав на таке імя, яке церков тепер носить, що він лиш в такім случаю може зложити $2000 церковних гроший, не хотячи себе самохіть запакувати в халепу; єсли епископови не подобає ся однак теперішне імя церкви, то він, то є касієр, піднесе сю справу на річнім парохіяльнім мітінґу, і тоді парохіяне змінять її після волї епископа. На се епископ сказав, що церков мусить так називати ся, як він її назвав власне в тій хвили, та що ніхто инший, лиш о. Улицкий мусить бути касієром.

Правний касієр, д. К. Кирчів, не видячи ніякого иншого виходу, дав гроші, на які однак епископ мусів видати йому відповідну посьвідку.

І тепер в нутрі парохії почала ся борба. З одної сторони станули правні, вибрані на річнім мітінґу волею парохіян, урядники, з другої о. Улицкий, накинений силоміць громаді за касієра, волею одного лиш епископа. Урядники, виходячи з того заложеня, що як покликані народом, лиш народом можуть бути скинені, не хотіли уступити перед „наказним" урядом; сей знова уживав всїх способів, яких не повстидали-б ся і середні віки, аби зломити солїдарність громади: протягом трох неділь не відправляв ніякого богослуженя, „за кару" призивав на неслухняних урядників всякі египетські кари і т. п.

Ся борба передовсїм остро зазначила ся в відносинах обох касієрів, то є д. К. Кирчова, остаючого під бондом і вибраного волею народа, та о. Улицкого, нікими невибираного, небондованого, а лиш накиненого проти волї громади. Правний касієр зажадав від о. Улицкого, аби сей скликав парох. мітінґ, деб він міг представити справу, зложити свій уряд до розпорядимости народу, та просити о звільнене його з під бонду; о. Улицкий не хотів про се і чути.

Прийшла неділя і д. Кирчів, як звичайно, відібрав від церковних колекторів гроші, але о. Улицкий зажадав остро звороту тих гроший та заборонив йому відбирати дальше які-небудь гроші. Кирчів просив опять о. Улицкого, аби скликав парох. мітінґ, щоби він міг просити о звільнене з обовязків та очистити ся з евентуальних підозрінь, які доконечно мусїлиб повстати поміж народом, на вість, що він зістався так нечайно усунений із свойого уряду. Тепер о. Улицкий скликав мітінґ.

На отсей мітінґ явило ся доволі парохіян та о. Улицкий. Парохіяне, вислухавши справоздань та зрозумівши справу, одноголосно ухвалили резолюції, домагаючи ся, щоби касієр, вибраний на річнім мітінґу, справував свій уряд аж до упливу свого реченця; парохія не приймає до відомости накидуваного їй касієра, о. Улицкого; зажадано від епископа Ортинського, аби виповнив давану стільки разів обітницю і безпроволочно віддав церков на власність парохії. По ухваленю повисших резолюцій вибрано ще делеґатів, які мали поїхати до Філядельфії, і тут особисто представити епископови цїлий стан річий та вручити йому резолюції з парохіяльного мітінґу.

Делеґація даром їздила. Епископа не було дома, а ніхто не знав сказати, куди він обертає ся. Делеґати, не вдіявши нічого, вернули домів.

Слідуючої неділї о. Улицкий на проповіди виступив з острою лайкою проти церковного комітету і заявив, що попередний мітінґ, який сам скликав і на якім був сам присутний, нічо не вартає; церковним маєтком не сьміє ніхто орудувати, лиш епископ і сьвященик, тому колектори не сьміють нікому віддавати до рук зібраних гроший, лиш йому одному.

Тростіси, по Сл. Божій явили ся у о. Ул. з просьбою, щоби він скликав опять пар. мітінґ, на якім вони моглиб здати справоздане з поїздки в делеґації до епископа. О. Улицкий відмовив. Не лишило ся иншого виходу, як скликати мітінґ циркулярами, що і зроблено.

На отсїм мітінґу явило ся уже далеко більше число парохіян, як попередного мітінґу. Ухвалено ті самі резолюції, та ухвалено вислати опять делеґатів до епископа Ортинського. Делеґати опять не удостоїли ся чести побачити епископа, хотяй 4 чи 5 разів їздили до Філядельфії. Що дивнїйше, за кождим разом в епископській канцелярії ніхто не вмів нї слова сказати, куди подів ся епископ — пропав без слїду, наче камінь в воду. Коли се діяло ся, оголошено в часописях, що на дни 20-го серпня епископ буде посьвячувати цвинтар в Елізабет, Н. Дж. Делеґати порішили використати нагоду, і поїхати туди, хоть раз знаючи певно, де епископа найти. По всїх церемоніях, коли епископ відїхав уже до парохіяльного дому, явили ся в слід за ним делеґати і попросили через місцевого пароха, о. Лисяка, о авдієнцію. По хвилині явив ся о. Лисяк, і заявив, що епископ не хоче видїти ся з делеґатами. За се однак висилає до делеґатів о. декана Підгорецького і о. каноніка Чаплинського, які мають епископську повновласть, розмовити ся з делеґатами і поладнати їхню справу.

Тростіси-делеґати почали розказувати про своє горе, коли нараз о. декан Підгорецький перескочив з церковної справи на — — „Свободу" (!? — Ред.), заявляючи, що епископ Ортинський тому такий загнїваний на церковну громаду в Джерзи Сіті, позаяк „Свобода" помістила якусь статю, що образила епископа. (? — Ред.) Делеґати старали ся розтолкувати о. деканови, що „Свобода", а джерзисітська парохія, то дві так ріжні і так відмінні та далекі від себе річи, як небо і земля; і вони не годні ніяк сего зрозуміти, як мож одно з другим мішати. Остаточно по довшій розмові і переспра́вах, о. декан Підгорецький і о. кан. Чаплинський заявили, що епископ сейчас перепише церков на громаду, як лиш ся громада зверне йому тих 4000 дол., за які він заручив в банку.

(Дальше буде.)

2.

Elizabeth. N. J.

Не знаємо, чи де є тут така друга парохія, щоб була трактована більше по мачошиному зі сторони нашого епископа, як наша, в славнім Елізабет. Чим ми заслужили на таке трактованє — не знаємо і не вміємо собі того розтолкувати. Одно лишень вдаряє, а именно, що наш епископ зачав нами помітувати та формально кпити собі із нас власне від хвилини, коли ми віддали йому в руки наше церковне майно...

До недавна був у нас парохом о. Лисяк. Нараз о. Лисяк, на епископске розпоряджене, в ночи, забрав ся з парохії, не вважаючи за відповідне навіть одним словом згадати про свій виїзд церковним тростисам а не то, щоб — що вже хиба сама гречність диктує — попрощати ся з тими, чий хліб та сіль їв протягом довшого часу.

Кінець-кінцем, о. Лисяк поїхав, а на його місце прислав епископ С. С. Ортинський в суботу, 9-го с. м. о. Волощука чи Сусалева — самі вже не знаємо, яке його властиве імя, бо знаний є тут під обома. („Поступ" в кількох числах досить обширно займав ся особою сего сьвященика.) Діяльність о. Волощука-Сусалева як православного батюшки у нас є звісна і тому нарід не міг мати поважання ані привязаня до нього, на чім знова вельми терпіла-б наша церков. І тому вислано сейчас двох делеґатів до епископа, з просьбою, аби він, як дбайливий батько своєї церкви, прислав до Елізабет иншого сьвященика, бо на того громада не може зголосити ся. Епископ заявив, що власне тому, що громада того сьвященика не хоче, — мусить його держати, бо так йому, то є епископови хоче ся!

Трудна рада. В нещасливу годину ми „продали за доляра" нашу церков епископови, то в ній він тепер ґазда; громада, сповнивши свою службу, віддавши своє кріваве майно у власть сего, що з разу, заки ще не дістав майна в свої руки, видавав ся солодшим від меду, днесь не вартає вже і за помело. Бо і по щож числити ся з „хлопською худобою"?...

Громада заявила сейчас першої неділі о. Волощукови, що на него не годить ся. На се він відповів, що єсли так, то сейчас уступить, нехай лиш заплатять йому за неділю. Сейчас зложено 21.00 дол. о. Волощукови і він вийшов з церкви з тим, що сейчас виїде з Елізабет, щоб тут зробити місце другому сьвященикови. Вечером однак, порадивши ся правдоподібно з епископом, заявив, що ані не думає забирати ся, бо церков є епископа, отже він є в нїй босом, а не якісь гадюки — комітетові.

Дня 18-го вересня о. Волощук заявив публично, що на се прибув до Елізабет, аби розбити парохію. І дійсно в сусідній Елізабетпорті, навіть одного комітетового став намовляти, аби в Елізабетпорті почати будувати нову церков, а гроший дасть на ню сам батюшка-цар. Слідуючого дня парохіяне, не могучи собі инакше порадити, „вимуфували" отця з парохіяльного дому, до чого мали повне право, позаяк сей дім належить до громади і, на щастє, епископ Ортинський не купив ще його за доляра. Се потягнуло за собою арештованя, писанини по часописях, словом скандал, за який говорить цїле місто.

А се все лиш тому, що наш епископ конче хоче „хлопів" навчити повинувати ся своїм забаганкам.

Гадюка.

Стефан Ковалїв.

АМЕРИКАНСЬКА КРИСАНЯ.

I.

— Посунь ся, дитиноньо, посунь ся дальше — говорить суєтлива мама свому малому синочкови — бачиш, що огонь виґортаю і горнець з окропом не маю де поставити! Ще дальше... Ще дальше...

Малий відземковатий Стефан слухає, сунеть ся що раз дальше, аж навпослід очутив ся на самім краю припічка, зітхнув тяженечко і сказав: „Уже не можу дальше".

— То чогож сидиш, мов приліплений до живиці? Чому не біжиш поміж дїти? Глянь, яке сонечко тепленьке, яка благодать божа на світі.

— Нині й та машина незадовго поїде, що воли везе — договорює тато Стефанови. — Послухай, як гудить, тільки що й не видати. Бігай! спіши ся...

— Я не можу, татуню — каже на те Стефан.

— Та чому не можеш?

— Бо тому... Ходіть сюди близче, нахиліть ся, щось вам скажу на ухо.

— Я не секретар, то й секретів ніяких не приймаю; говори голосно, нехай усї слухають.

Стефан почервонів мов півонія, сказав несьміло: „Гусак Ковалишин на вигоні пасеть ся" і сидів дальше, хоч поїзд дійсно наближав ся і шиби в вікнах бренькотіли.

Та маленький Стефан Пелехатий не бояв ся Ковалишиного гусака на вигоні, він уже нераз і сам бігав під зелїзничий тор подивитись на ту огненну піч, що тягне за собою довгим ужищом мудренні хижі і з вікнами і без вікон, і з дахами і без дахів, а в тих хижах і люди і иміне, всяке добро везеть ся, летить по шинах, бистрото птиці летить. Він уже, той маленький Стефан Пелехатий, бігав нераз з ровесниками аж на дворець зелїзничий коло „рампи" і придивляв ся крізь дротяну решітку тому чудакови, що закрутками при паровій машині порушає і свище, і стогне, і ричить, і сичить і возить ся, то назад, то в перед і ті мудренні хижі зсилює до купи, як мамуня коралї на нитку. Він нині не гадає про те. Задивив ся на небувалого гостя, на стрика Гаврила Пелехатого, що приїхав з за моря з Америки на короткий час до своїх рідних. Він, маленький Пелехатий, подивляє старого Пелехатого стрика панськовату ношу, грубий ланцух з годинником і чудові обручки на його пальцях. Він як раз гадає про се, що хотів сказати татуньови на ухо, а власне: коли уже раз дасть йому той американський стрик ту невидальщину, що згадував про неї в листї, як писав з Америки до тата. А тато вміє читати і читав голосно на цілу хату і він собі ті слова добре затямив „Для твого малого Стефана, для мого похресника, також везу пригістник, скажи йому те від мене". Щоби уже раз ті нанашки перестали витати ся; одні приходять, другі відходять, годі д стрикови приступити. Ну слава-ж Тобі Господи! в хаті проглотило ся: остатний вийшов нанашко присяжний. Аж тепер стрик пригадає собі про нього. І дійсно витягнув стрик з під стола паку, відомкнув аж дві колодки, малим Стефаном що верло що з припічка, він і сам не знав, яким чудом воскрес при пацї.

І витягнув стрик Гаврило невеличку крисаню з круглим стіжковатим наголовачом. Царю небесний! Утішителеньку предвічний! як світ світом ще ніхто такої крисані не видав: зелена, що барвінок, двома червоними мотузочками перепоясана і спряжка блискуча з кругленьким зеркальцем, а за тою спряжкою ще й китичка з золотої четини, така аж очи приймає.

Підніс стрик Гаврило чудо-диво крисаню в гору до сонця, киває нею незамітно, а маленьке сонечко літає по стінах, по стелї, по дідуневих сріблих кучерах, по всїх углах літає.

— А що... сподобала ся? — питає стрик братанича.

— Чому нї — відповідає Стефан.

— А тепер мене вже знаєш?

— Знаю, ви стрик Гаврило з Америки.

— А будеш згадувати мене, як я більше до вас не верну?

— Буду.

— Ладно, дуже ладно. На-ж тобі, тїсоньку, сю крисаньочку, сходи її здоров і рости великий та розумний. Із за моря, з Америки, з самого Ню Йорку привіз для тебе.

Заложив стрик малому братаничови ту американську крисаню, глядять усї, подивляють невидальщину; гарна, дуже придала і ще була би придалїйша, щоби дрібку наголовач вузший і низший, але то на „виріст"; а впрочім такій марници можна зарадити, можна підложити в середині ветхим папером або гнучким смерековим лубом однаково, хто там під крисаню буде заглядати? І Стефан маленький тїшить ся, заглядає з під крисанї туди... туди... д порогови, радує ся душа його, що хатні двері на остїж розтворені. Тепер скажіть йому „біжи на світ"; щоби так мамунечка або татуньо веліли, полетїв би стрілою геть-геть далеко хоч би й на край світа. Але ніхто не говорить „біжи", ніхто не відзиває ся, а в Стефануня аж пяточки лопотять, а ноги самі сунуть десь туди д прилавкови, д кочержникови, тільки що мав поріг переступити, тай татуньо задержали.

— Мой, мой... гооов! — кличуть татуньо, ніби жартом ніби направду. — До Америки без пашпорту?... Пашпортик мусимо ще в старостви роздобути, один для тебе, другий для стрийцуня Гаврила.

— Я так тілько... на вигін — говорить Стефан і стоїть одною ногою в хатї, а другою в сїнях.

— А гусак Ковалишин що?... Хтось недавно повідав, що гусак на вигоні...

— Я туди... по-за стодолу...

— Агаа, ти по за стодолу... Про мене лїзь і в перило, а крисаню лиши. На вигоні, синочку, порохи збивати і в ярузі жаби ловити можна й без крисанї.

— А коли ж я її буду носити?

— Підеш до школи, возьмеш і крисаню, а тепер бігай без неї.

Помаркотнів малий Стефан, наче скотив ся з високої дебри в студену воду і нерозібраний скупав ся. Повісив сам американський бриль на кульці побіч ветхої дідуневої крисанї, пішов немирний і простоволосий д ровесникам.

(Дальше буде.)

Книжки надіслані до редакції.

Королеви Півночи. Оповідання. Написала Сельма Лягерлеф. В перекладах п. п. Дніпрової Чайки, З. Левицької. Н. Романович. Накладом Видавничої Спілки. Київ, 1911. Сторін 194 вел. вісімки. Ціна 80 копійок. — Зміст: Передмова Мих. Грушевського. Королеви Кунґахелї: Там де стояло славне місто Кунґахеля, Лісова Королївна. Сіґрід Сторрода, Королева з острова Раґнхільд, Марґарета Фредкула, — переклала Дніпрова Чайка. Астрід, — переклала Наталя Романович. Ельзаліль (Скарб пана Арне): У садибі священика у Сульберґа, На місточках, Посланиця, У світлї місяця, Переслідуванє, У шинку ратуши, Неспокійна душа, Втеча пана Арне, На леді, Клекіт хвиль, — переклала З. Левицька. Інґрід (Вілиця старопанського маєтку), — переклала Дніпрова Чайка.

Батьківщина і инші оповідання. Написав Іван Франко. Накладом Українсько-руської Видавничої Спілки. Київ, 1911. Сторін 122. Ціна 40 копійок. — Зміст: Переднє слово, Івана Франка. 1. Батьківщина. 2. Вугляр. 3. Вільгельм Тель. 4. Геній. 5. Гершко Гольдмахер. 6. Гава і Вовкун. 7. Пироги з черницями. 8. Задля празника.

Народні оповідання. Написала Тетяна Сулима. Накладом Українсько-руської Видавничої Спілки. Київ, 1911. Сторін 96. Ціна 30 коп. — Зміст: Як баба Оришка замерала, а люде спроста її вірили. Хавромантїй. Трудовниця Горпина. Катеринославські публіцистки. Баба Хрохиха. Присвятили ся. Павлик.

Герой Капіталу. Написав Айтон Сінклер. Переклала Н. Романович. Накладом Укр.-руської Видавничої Спілки. Київ, 1911. Сторін 64. Ціна 25 коп.

Дурисвіти. (Пригоди з життя). Написав М. Левицький. Накладом Укр.-руської Видавничої Спілки. Київ, 1911. Сторін 48 малої 8-ки. Ціна 12 коп.

Зівяле листє. Лірична драма. Друге виданнє. Написав Іван Франко. Накладом Укр.-руської Видавничої Спілки. Київ, 1911. Сторін 112. Ціна 50 коп. — Зміст: Передмова. — Перший жмуток 1886 — 1893: І. По довгім, важкім отупінню. II. Не знаю, що мене до тебе тягне. III. За що, красавице, я так тебе люблю. IV. Раз зійшли ся ми случайно. V. Так, ти одна моя правдива любов. VI. Твої очи як те море. VII. Не надій ся нічого. VIII. Я не надіюсь нічого. IX. Безмежнеє поле. X. Як на вулиці зустрінеш. XI. Не минай з погордою. XII. Я нелюд! Часто щоб згляшить. XIII. Неперехідним муром. XIV. Нераз у снї являє ся менї. XV. Похорон пані А. Г. XVI. Я не кляв тебе, о зоре. XVII. Ти плачеш. Сліз гірких потоки. XVIII. Я не жалуюсь на тебе, доле. XIX. Привид. XX. Епільог. — Другий жмуток 1895: I. В Перемишлї, де Сян пливе. II. Полуднє. III. Зелений явір, зелений явір. IV. Ой ти дівчино, з горіха зерня. V. Червона калино. VI. Ой ти дубочку кучерявий. VII. Ой жалю мій, жалю. VIII. Я не люблю тебе, о нї. IX. Чому не смієш ся ніколи? X. В вагоні. XI. Сміїтесь з мене, вічні зорі. XII. Чого являєш ся менї. XIII. Отсе тая стежечка. XIV. Як би знав я чари. XV. Що щастє? Сеж ілюзія. XVI. Як не бачу тебе. XVII. Як почуєш в ночи. XVIII. Хоч ти не будеш цвітком цвисти. XIX. Як віл в ярмі. XX. Сипле, сипле, сипле сніг. — Третій жмуток 1896: I. Коли стоїть потиснє. II. Вона умерла! III. Байдужісїнько менї тепер. IV. В алеї нїчкою лїтною. V. Покоїк і кухня, два вікна в партері. VI. Розпука! Те, що я вважав. VII. Не можу жить, не можу згинуть. VIII. Я хтїв житю кінець зробить. IX. Тричі менї являла ся любов. X. Надходить ніч. XI. Чорте, демоне розлуки. XII. І він явивсь менї. XIII. Матінко моя рідненська! XIV. Пісне, моя ти підстрелена птахко. XV. І ти прощай! Твого імя. XVI. Даремно, пісне! Щез твій чар. XVII. Поклін тобі, Буддо! XVIII. Самовбійство, се трусість. XIX. Отсей маленький інструмент.

Всі видання Видавничої Спілки можна купити на складах Видавництва: В книгарні „Л.-Н. Вістника", Київ, В.-Володимирська 28. — В український книгарні, Харків, Рибна 25. — В книгарні Наукового Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок 10.

Порадник гігієнічно-лікарський. Недуги пошестні. Зладив Др. Евген Озаркевич. Видавництво товариства „Просьвіта". У Львові, 1911. Сторін 134. Ціна брошурованого примірника 1 К., в полотняній оправі 1.60 К. — Зміст: Вступне слово. Причини пошестних недуг. Кір. Дифтерія. Шкарлятина. Мумс. Дизентерія. Коклюш. Дур: А) червеный, Б) пятнистий. Віспа: А) звичайна і охоронне щеплене, Б) вітрова. Пошестне запалене мозково-стрижевих опон. Холера: А) азійська, Б) домашня (холерина). Чума. Способи поборювання пошестних недуг: А) Асанація, Б) Обсервація. В) Ізолюція, Г) Дезинфекція, Д) Щеплене і вприснене. Закінчене. Поазбучний спис наважнійших предметів, про які згадуєть ся в сій книжці. — Книжка ілюстрована 3 портретами учених і 14 рисунками.

Покровитель і почетний член Р. Н. С.:
Їх Преосьв. Стеф. Сотер Ортинський, перший руський Епископ в Америці.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1910—1912:

Духовний управитель:
о. Мих. Балог, R. 9, Box 8. Butler, Pa

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Череммак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Іван Мартон, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Валог, Whiting, Ind.
Константин Поступак, McAdoo, Pa.
Теодозій Каськів, Newark, N. J.

Радні:
Іван Глова, Shamokin, Pa.
А. Стефанович, Ambridge, Pa.
Й. Ялечко, Ramey, Pa.
С. Маркевич, New Alexandria, Pa.
В. Левчик, Elizabeth, N. J.
А. Добош, Lansford, Pa.

Орґанізатор:
Ілько Моранець, 1441 Emma Street, Chicago, Ill.

Головна Канцелярія „Р. Нар. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

ВСТУПАЙТЕ ДО Р. НАР. СОЮЗА!

„Руський Народний Союз" — принимає членів до 45 літ житя.

Вступне після літ.

Р. Н. Союз платить:

В разі смерти члона кляси „А" (ціле посмертне) $1,000.00.

В разі смерти члена кляси „Б" (половину посмертного) $500.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „А" $400.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „Б" $200.00.

Посмертне за діти від $15.00 до $300.00.

В разі утрати: а) обох очий, ніг, або рук $1,000.00, б) одної руки, ноги або ока $200.00.

Єсли отець родини в шпиталю божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

Усіх Вп. п. місцевих секретарів

відділів Р. Н. Союза просить ся братські оголошення в справі мітінґів призначені до друку в рубриці „Рух в відділах Р. Н. Союза" присилати в сей спосіб, щоб вони найшли ся в редакції найпізнїйше в понеділок рано того тижня, у якім мають бути поміщені в часописи. Усї оголошеня, які прийдуть до редакції пізнїйше як в понеділок, не будуть поміщені скорше аж на другий тиждень.

ПОКВІТОВАНЯ З ВИПЛАЧЕНИХ ЗАПОМОГ З КАСИ Р. Н. СОЮЗА.

Ч. 1942 **КВІТ** $100.00
на сто долярів, котрі п. Іван Зазуля отримав як надзвичайну запомогу за нев. слабість з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Оборн, Н. Й. 17 вересня 1911.
Іван Зазуля.
Сьвідки:
Стефан Горощак,
Іван Тиханич.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 38.
Василь Базарник, предс.
Емілїян Саварин, секр.

Ч. 1965 **КВІТ** $200.00
на двіста долярів котрі, місц. Уряд отримав як посмертну запомогу по Юрію Долинському з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Голіок,. Масс. 17 вересня 1911.
Островський і Стажик.
Сьвідки:
Генри Тіншав,
Йосиф Окульский.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 52.
Іван Преска, предс,
Семен Вавришин. секр.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ЕЛМАЙРА ГАЙТС, Н. Й. Братство сьв. Арх. Михаїла. від. 8, подає до відомости, що на мітінґу дня 17 с. м. ухвалено, що старий братський Уряд лишає ся на дальше і що сей Уряд є на ново забільований. Ухвалено також, що через три місяці: жовтень, падолист і грудень приймає ся до Братства без вступного нових членів до 30 літ житя, а від 30 до 45 літ за половину вступного. Вступне до Р. Н. Союза після статута. Наконець ухвалено, що в день празника сьв. Михаїла кождий член Братства мусить явити ся в повній параді на церковнім богослуженю і приступити до сьв. Сповіди. Котрий член переступить сю послїдну ухвалу, заплатить кару $1.00. — В. Юрчак, предс.; Ф. Цпін, секр.

ГОЛІЙОК, МАСС. Братство сьв. Ів. Хрестителя, від. 52, подає до загальної відомости, що річний мітінґ відбуде ся дня 15-го жовтня с. р. На тім мітінґу буде складати ся справоздане касове і вибір нових урядників. Мітінґ відбуде ся в домі Ів. Хрипак. Неявивший ся член підлягає карі $1.00, а урядник $1.50. Разом з тим зістане виключений з Братства і з Р. Н. Союза. — Ів. Фешко, предс.; Ів. Бабяк, кас.; С. Вавришин, секр.

ЕМБРІДЖ, ПА. Братство сьв. О. Николая, від. 276, повідомляє всїх своїх місцевих і позамісцевих членів, щоби свій довг виплатили найдальше до 15-го жовтня с. р. Котрий член не виплатить усіх своїх належитостий, зістане безусловно суспендований. — Андр. Севак, Box 433, Ambridge, Pa.

ЮНҐСТАВН, О. Братство сьв. Архистр. Михаїла, від. 218, повідомляє усїх своїх членів, що виїхали з нашої місцевости на другі плейзи, аби всї своі письма і грошеві посилки враз з їхньою докладною адресою присилали на руки секретаря: Michael Bogdan, Box 288, E. Youngstown, Ohio.

Мт. КАРМЕЛ, ПА. Братство сьв. Петра і Павла, від. 5. вибрало на своїм річнім мітінґу отсих нових урядників: Юрій Гук, предс.; Іван Дзятко, кас.; Андрей Мільо, секр. рекорд.; Мих. Войник, секр. фінансовий. — Адреса Братства: Michael Vojnik, 222 E. Water Str., Mt. Carmel, Pa.

Конкурс.

Гр.-кат. руська церков в Edwardsville, Pa. потребує дяка. Від кандидата вимагає ся грунтовного знаня управи хором і умілого уладжуваня представлень. Платня після умови. Зголошеня на адресу:
Rev. L. Bilansky,
87, Slocum Str., Edwardsville, Pa.

Позір!

Подаєть ся отсим до загальної відомости, що
в неділю, дня 8 го жовтня с. р. буде витати
Преосьвященний Владика С. С. Ортинський
в НЮАРКУ, Н. ДЖ.

В тім дни, іменно, відслужить наш Архієрей при співучасти сусідного духовеньства сьв. Службу Божу, яка зачнеть ся о год. пів до 11-ої перед полуднем.

Така річ, як гостина Преосьвященного Владики в якійсь нашій парафії в Америці, повинна бути радісною хвилею не тілько для Русинів сеї парафії, але також для всіх Русинів, які проживають в її сусідстві. Длятого руська гр.-кат. громада сьв. Йоанна Хрестителя в Нюарку запрошує всї Братства, Товариства і взагалі всїх доохрестних Русинів на 8-го жовтня до себе, щоби празник з нагоди побуту нашого Владики в Нюарку випав тим красше і величавійше.

Церква сьв. Йоанна Хрестителя находить ся при улици Корт (Court str.) під ч. 259. Щоби дістатись до неї із зелїзничих стацій, треба брати трамваєві кози (car-и) Springfield або Plank Road, які йдуть через Market str., і висїдати на Belmont Ave.

За руську гр. кат. парафію сьв. Йоанна Хрестителя в Нюарку:
о. П. Понятишин,
Т. Олїйник,
М. Глух.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

— на дохід —
Гр.-кат. Руської Церкви
устроюють хлопці як члени Братства сьв. Володимира дня **26. жовтня 1911 р.** в **Huber-Hall, Main str. в Edwardsville, Pa.**

Початок о 7. год. вечером.

Всїх щирих і прихильних Родимців так з Edwardsville, як і з околиці, а вже особливим способом дівчата з Plymouth, Pa. запрашає як найсердечнійше:

КОМІТЕТ.

Заходом сьпівацьно-драматичного товариства „Боян" в Рочестер, Н. Й.
відбуде ся
дня 30-го вересня с. р. о год. 7.30 веч.,
в „Clinton Hall" 327 Clinton Ave., Rochester, N. Y.
ТЕАТРАЛЬНЕ ПРЕДСТАВЛЕНЄ і БАЛЬ
із слідуючою програмою:

Наталка Полтавка

українська оперетка в двох діях, Івана Котляревського

ОСОБИ:

Наталка, українська дівчина	М. Дуда
Горпина Терпилиха, її мати	Р. Кисель
Петро, любовник Наталки	В. Юган
Микола, дальший своях Терпилихи	В. Федьків
Тетерваковський, возний, жених Наталки	Г. Боднар
Макогоненко, сельський виборний	Д. Климців

На закінченє відсьпіває місцевий хор: а) Вязанку нар. пісень: Помалумалу чумаче грай, б) Зелена рута, жовтий цьвіт, в) Дївчино моя, г) Ще не вмерла Україна.

Управитель хору і режисер: п. С. Циміхуд.

ПО ПРЕДСТАВЛЕНЮ БАЛЬ.

Цїни місць: І-рядні 50 цент.; ІІ-рядні 35 цент.; ІІІ-рядні 25 центів.

Весь дохід призначений на греко-католицьку церкву сьв. Йосафата в Рочестер, Н. Й.

Всїх Вп. Родимців так місцевих як і околичних до ласкавої участи сердечно запрашаеть ся.

За Комітет:
Іван Пастущин, секр.

Просьба до всїх нюйорських Братств і Товариств.

Сестрицтво сьв. Ольги, від. 2, в Ню Йорку, просить всї Хв. нюйорські Братства і Товариства, щоби на дни 20. січня 1912 р. не устроювали ніяких балів чи представлень або концертів, бо в сім дни відбувати ся буде баль згаданого Сестрицтва. Просимо нам не шкодити, так як і ми ніякому Братству чи Товариству доси не шкодили.

За комітет:
А. Чубан, предс.,
Ю. Будник, кас.,
Он. Савіцкий, секр.

Пошукуване.

Австрійське добродійне товариство для австр. імміґрантів в Ню Йорку просить нас оголосити слідуючу нотатку:

Пароплавом „America" прибула тут якась Красневич Анна з троми дїтьми. Всї четверо мали бути відставлені до свого вітця, зглядно мужа, котрий післав їм гроші на дорогу і спровадив їх до Америки. Вони є австр. Русинами і кажуть, що їх отець називає ся Михайло Красневич і перебуває в Meyersdale, Pa. Я писав вже кілька разів на подану адресу, але не дістав ніякої відповіди.

З тою самою Анною Красневич приїхало також двоє дїтий якогось Онуфрия Солянського: Іван, літ 15 і Єфимка, літ 10. Сї дїти кажуть, що їх батько мешкає також в Meyersdale, Pa. Я писав до того чоловіка, але так само не дістав відповіди.

Будемо дуже вдячні тим читачам отсих стрічок, котрі для нашої вигоди і для добра самих, названих висше імміґрантів, пришлють нам адреси пошукуваних нами людий: Михайла Красневича і Онуфрія Солянського. Пишіть ласкаво на адресу: Austrian Society of New York, 84 Broad str., New York, N. Y.

Пошукую свого вуйка і своєї краянки. Імена тих осіб: Іван Скрипкар і Єлисавета Скрипкар — обоє родом з Буковини. Якби хто про них знав, або вони самі, най зголосять ся на адресу: **Iwan Zylenczuk**, Box 729, New Kensington, Pa.

КАЛЄНДАР.

ВЕРЕСЕНЬ.

н. ст.	Дни	Руські сьвята
28	Четвер	Никити, Філ.
29	Пятн.	Евфимії
30	Субота	Соф., ВНЛ.
1	Неділя	Жовтень. Евфем.
2	Понед.	Трофима
3	Вівтор.	Евстахія, Тат.
4	Середа	Кондрата

НОВИНКИ.

¶ Галицького сойму не скличуть! Як пишуть віденські газети, галицький сойм сего року цілком не буде скликаний. Консервативи (зацофанці) кажуть, що сойму не скликують ся через українську обструкцію. Їм очевидно не дуже хочеть ся виборчої реформи, для того і не скликують сойму, однак на тім добре не вийдуть, бо буджету на рік 1912 не мають і хиба би виплачували гроші без ухвалення їх соймом. Такий стан річий називає ся в політиці ex lex (без закона) і дійсно є беззаконний і неприємний не тілько для народа, але і для теперішних соймових верховодів.

¶ Революція у Відни. В наслідок невиносимої дорожні, яка панує по цілій Австрії, прийшло 17-го с. м., в минувшу неділю у столици держави, Відни, до кривавих розрухів. По полудни відбула ся масова, величезна демонстрація віденських соціялістів в ціли запротестовання проти дорожнечі. Правительство австрійське ужило свого випробуваного средства наголодовання голодуючих: вислано військо. А австрійське військо вже має під тим зглядом сьвітову славу: перед уоруженим ворогом з засади втікає стрімголов, але за се з тим більшим геройством мордує, коли побачить перед собою безборонних робітників, жінок і дітий. І чиж дивниця, що як лишень показало ся на вулици австр. військо, сейчас показала ся державна конечність усмирити тих, що відважили ся голосно сказати, що і їм хоче ся їсти. Сейчас підчас першого ,,усмирювання" демонстрантів, впало 50 ранених, а около 100 арештовано. В демонстрації брало участь около 50.000 людий. Вона зачала ся масовим вічем у ратуши. Бесідники острими словами критикували уряд, і взивали його до отворення границь для ввозу мяса зза границї. По вічу рушили маси походом перед парлямент, підносячи по дорозі оклики в честь португальської революції. Явили ся драгони і піхота, і розігнали маси, які однак сейчас зібрали ся поновно по передмістях, вибиваючи шиби в публичних будівлях та вивертаючи лїхтарні. Над вечером сї ексцеси прибрали грізний характер особливо на передмістю, званім Оттакрінґ. По причині знищення усїх ліхтарень запанувала там кромішна темрява, під якої ослоною почато ставити в поперек вулиць барикади. Між військом та демонстрантами приходило на многих місцях до грізних борб. Кілько впало трупів та ранених — не знати.

Неділїшна демонстрація у Відни являє ся остаточним висловом огірчення і невдоволення, яке панує від довшого часу по всіх краях, обнятих чорно-жовтими стовпами, по причині невиносимої дорожні не лиш за артикули споживчі, але також за мешкане, убранє, взагалї усе потрібне до житя. І загально висловлюють обаву, що коли уряд не зарадить злому в найкоротшім часї, готово прийти до дуже непожаданих для нього наслідків. Се і спонукало австрійський уряд з одного боку проголосити в понеділок, 18-го с. м. воєнний стан над столицею держави, а з другого запевнити населенє, що не лиш відчинить границї для ввозу заграничного мяса, але і зменчить оплату за перевіз на державних желїзницях до мінімум. Сумно лиш, що всяка, хотяйби найменча концесія в користь бідного населення, мусить бути в Австрії окуплева ціною людської крови.

¶ Опять королївський престол хитає ся. Уряд іспанського короля, Альфонса, під сю пору переживає найтяжшу крізу, яку йому взагалї колинебудь прийшло ся пережити: після депеш в цілій Іспанії вибухнула грізна революція, маюча на меті післати Альфонса туди, куди перед роком помандрував його найблизший сусїд, король португальський. Почало ся льокальним страйком майнерів в провінції Кордова. Уряд проклямував тоді воєнний стан в цілім краю, на що робітницькі орґанізації відповіли 20-го с. м. проклямованєм ґенерального страйку. Уряд впевняє, що зовсїм опанував вже ситуацію, одначе вісти з провінції говорять про щось зовсїм противного. В Валєнції населенє побудувало на вулицях барикади і збурило один монастир. У цілім містї, в ночи, з 19 на 20, як не менше і цілу середу, веде ся крівава борба між населенєм і військами. Депеша з 21-го с. м. говорить, що 2500 знаменито уоружених революціонерів, остаючих під командою бувших офіцирів, поспішним маршом йдуть на Валєнцію; усяку желїзничу комунікацію з тим містом знищили революціонери. В Сараґоссї панують подібні відносини, як в Валєнції. Рівнож міста Барцельона і Більбао находять ся в станї повної революції. В Алькар страйкарі в хвили, коли до міста входило військо, підпалили усї публичні будівлї та висадили динамітом желїзничий міст. Так отже всї признаки вказують на те, що іспанський королївський престіл поважно починає колибати ся.

¶ Столипін заморднваний. Російський президент міністрів, П. А. Столипін впав в четвер вечером, дня 15-го с. м., підчас ґалевого театрального представлення в Київі, жертвою атентату. Театральне представленє було закінченєм усяких урочистостий з нагоди відслонення памятника Александра II.; до театру впускали виключно лиш за спеціяльними білєтами. В царській льожи сидів Микола Кровавий ураз зі своїм сїмлїтним наслїдком та чотирма доньками. На салі, зараз перед орхестрою, сидів Столипін. Підчас павзи підійшов до нього якийсь молодий чоловік у фраку і з блискавичною скоростю, добувши револьвера, випалив два рази. Настав дикий переполох, підчас якого вбійник хотів втїчи. Його однак зловлено і страшно змасакровано. Він називає ся Дмитро Боґрофф. Є се спеціяльно-російський тип провокатора-революціонера. Подібно як ославлений Азєв, грав він подвійну ролю. Був дїяльним членом революційної партії, а рівночасно служив поліції шпигом. І тепепер був він у Київі спеціяльно на се, щоб охороняти царя. Карту вступу до театру дїстав від полковника Кулябка, шефа тайної охрани в Київі, якому доніс, що правдоподібно в театрі доконають замаху. І дїйсно виконано замах — його власними руками. Столипін в наслїдок ран, помер 18-го с. м. Тїло його по забальсамованю мають відставити до Петербурга.

Слїдство веде особисто міністер судівництва, Щеґовітофф. Дотеперішний вислїд прибіґлює відслонити небувалий скандал. Сконстатовано, що найвисші урядники держави суть вмішані в змову, якої жертвою впав президент міністрів. Офіціяльний орґан правительства, ,,Новое Время", в статі з 21-го с. м. заявляє, що патріотизм не дозволює йому публично оголосити результатів слїдства, веденого міністром судівництва; кромі сего таке оголошенє обурило би цїлу державу. Часопись ся признає одпак, що в справу ту суть вмішані найвисші державні достойники і коли уряд оголосить вислїд слїдства, прийде до нечуваного скандалу. Найбільша вина спадає на директора поліції Курлова та його першого асистента, Веригіна. Вони то коштом велитенської суми 200.000 рублів мали з'орґанізувати службу безпеченьства в Київі, якої задачею було боронити царя і його слуг підчас їхнього побуту в Київі перед ,,любовію" підданих. І вони особисто наняли до сего Боґрова, мимо строгого заказу Столипіна. Курлофф, що ще більше його обтяжує, сердечно ненавидів Столипіна. Від хвилї смерти Столипіна втїкло з Київа 12.000 жидів з обави перед масакрою, позаяк чорносотенцї пускають в обіг поголоску, що вбійця, Боґрофф є жидом. Сим разом, винятково, виглядає дїйсно так, начеб рос. уряд старав ся недопустити до погромів.

¶ Розділ Фінляндії. Російське правительство прилучує до петербурської ґубернії частину Фінляндії, два округи виборґської ґубернії, мотивуючи се тим, що там живе невеликий процент російського населення. Фінляндські ґазети протестують проти такого рабунку, а Фінляндці устроюють віча з протестами проти такого ґвалту царського правительства. Замешкалі там Росіяни також є противні такій опіці російського правительства, бо в Фінляндії мали всякі права, свободу зборів, слова і ин., а в Росії того не мати муть, бо в Росії що до свободи зборів поліція знає один звичай: більше одного чоловіка не збирайте ся! Але російське правительство має велику армію і може насильно забрати собі те, що хоче.

¶ Катастрофа на мори. Коло берегів Анґлїї, 20 го с. м. на велитенський корабель лінії ,,Вайт Стар", — ,,Олімпік", наїхав анґлійський воєнний кружляк. Оба кораблї зістали тяжко ушкоджені, а передовсїм ,,Олімпік". У його боцї воєнний корабель вибив величезну дїру, якою стала сейчас масами вливати ся вода. Лиш притомности ума капитана, що сейчас казав ушкоджені передїли герметично відділити, треба завдячити, що корабель протягом кількох минут не пішов під воду. Поміж подорожними вибухнула дика паніка, яку завдяки холоднокровности залоги успокоєно. Капитан ушкодженого корабля думав з початку поплисти на поблизьку піскову лаву і в сей спосіб охоронити його від затонення. Однак переконавши ся, що вода не дїстає ся до дальших передїлів, вернув до пристани в Савтгемптон, де висаджено на беріг усїх подорожних, які будуть мусїли иншими кораблями поплисти до Америки. E181

¶ ,,Собача мова". В ,,мисливській" реставрації у Вильнї сидів цїлий гурт офіцирів, а між ними знаний в містї урядник Штірмер. Коло них при другім столику сиділо кількох молодих людий в цивільній одежі, що розмовляли по польськи. Коли один з Поляків, переходячи коло урядника при сусїднім столї, сказав по польськи: ,,Przepraszam... muszę przejść"... урядник відповів: ,,Нє панімаю етово собачьяво язика!" Терпеливий Поляк здвигнув раменами і обійшов довкола нечемного панка. Але за кілька минут його товариш, хотячи також вминути того панка, менше більше тими самими словами звернув ся до него по польськи і дїстав ту саму ароґантну відповідь. Сим разом Поляк не вдержав і за національну обиду почастував провокатора спльною пощочиною. Повстало замішанє, серед якого офіцири усунули ся остентаційно від скомпромітованого товариша. Побитий Штірмер виїхав до Петербурга і більше до Вильна не верне. Нїчо казати, молодий Поляк гідно постояв за свою національну честь. Кілько подібних зневаг доводить ся Українцям зносити з боку Поляків або кацапів!

¶ На далекій півночи. Перша прогулька на Шпіцберґен відбула ся заходом Східно нїмецького Льойду при участи 200 пасажирів. На одним з великих кораблїв ,,Великий курфірст" зійшли ся люди з усїх сторін сьвіта. Професори університетів, письменники, дослідники й артисти, щоби взяти участь у виправі в країну вічних ледів. Із Бреми поїхав корабель в напрямі Единбурґа, а звідсїля прямо до Шпіцберґен, досягнувши 81° ґеоґрафічної ширини. На півночи дожидало подорожних вже заздалегідь вислане велике анґлійське судно, яким плили дальше. На сїм суднї построєно телєґраф, тут день в день виходила часопись, устроювались концерти, виклади і наукові засїдання. Привитавши могили перших відкривців славних Голяндців, почали подорожні досліди над найдальше висуненою на північ та доступною для чоловіка країною. Пригноблююче вражінє робила на подорожних могила славних дослїдників Андре і Вельмана; тут зберігають ся останки воздухоплава, на котрім Андре думав досягнути північного бігуна. На памятку, кождий з подорожників узяв шматок полотна із розбитого бальона Андре. З сього історичного місця, котре відвідав пруський князь з. гр. Цепеліном, задумують виправу до північного бігуна на воздухоплаві системи Цепеліна. Вертаючи домів, повезли подорожні богату колєкцію північної фавни і фльори. Друга виправа відбудеть ся за кілька лїт.

¶ Археольоґічна знахідка. Сими днями в околици Десятинної церкви, де тепер відбувають ся розкопи імператорської археольоґічної комісії, відкрито дуже цїнний склад. В північній стїнї деревляної церкви князя Володимира оподалїк місця, де 1908 р. найдено старинну гробницю в старинній покладї землї епохи великокняжої найдено два золоті наушники. Наушники украшені гарною емалїєю, орнаментами і зображеєм мученика з хрестом. Через наушники проведені два великі пояси з золотих лент. Знайдені наушники носились на шиях, підчас коли звичайні на ухах. Тутже найдено 7 золотих сережок ажурної роботи також доби великокняжої, 6 срібних гривен, характеру більше чернигівського, чим київського; важку срібну наручницю і 5 перстенїв з мішанини золота і срібла із зображенєм фіґур і орнаментом. Всї найдені річи датують ся великокняжою добою. Річи сї були правдоподібно збережені в землї з часу нападу і розграблення Десятинної церкви в 13 віцї. Грошева вартість знахідки, після оречення спеціялістів доходить до 50.000 рублїв.

Без праці.

(Казка Івана Франка.)

(Дальше.)

Злість Іванова перемінила ся в розпуку. Тягар на його хребті був страшенний. Очи вилазили йому з голови, кров у пульсах товкла ся так сильно, що, бачилось, ось-ось потріскають жили, розірве ся серце. Дідові ноги, що обхапували його попід пахи, пекли його мов розпечені шини. Ніколи навіть у сні Іван не міг виснити, не міг уявити собі більшого труду, страшнійшої натуги. Безвихідність його положеня побільшувало ще-то почутє, що він себе безсильним скинути з себе той нечуваний тягар, дати пільгу своїй натузі. Чув себе вже не самостійною істотою, не робітником, котрий може робити, а може й спочивати, коли йому не хоче ся робити, не власновільною робучою силою, котра сьвідомо направляє своїми руками, але чув себе чимось похожим на те зерно, що попавши ся між млинове каміне, виконує, що правда, якісь бистрі, безпамятні рухи, але заразом що хвиля тратить частину своєї істоти і само робить ся тільки частиною, моментальним проявом тої величезної почвари — праці. Іван справді ціле своє житє чув себе невольником праці, але ніколи ще те чутє не було таке сильне, так страшенно болюще та догризливе, таке повне отрути та розпуки, як в отсій хвили, в хвили найтяжшої втоми, якої зазнав доси в житю. Вмерти, цілковито, моментально щезнути з ряду живих істот видалось йому тепер найвисшим вершком бажаня, найбільшим щастєм. Позбути ся житя, — адже-ж се значить позбути ся труду, вирвати ся з пут того невмолимого тирана — праці, що від найраншої молодости так важко поклала на нім свою руку. Смерть — то одинокий вихід для таких як він нещасних, то відпочивок, то свобода!..

Ішов власне зі своїм тягаром понад краєм безмірно глибокого та пропастного яру. На дні його сиділи сумерки, клубили ся бурі тумани. Величезні смереки, що росли в глибині, видавались Іванови з гори не більшими від корчів ялівцю. Тут-же просто Іванових ніг, але може о яких сто сяжнів низше вистобурчувала ся величезна остра скала, мов затулений пястук, наїжений величезними бородавками.

— Почекай, проклятє страховище, — воркотів Іван. — Не хочеш ти мене пустити, то й я тебе не пущу!

І вхопивши обома руками що сили Діда за ноги, Іван одним розпучливим поривом шарпнув ся в бік зо стежки і повалив ся в безодню.

V.

— Ну, ну, ну, ну! — сказав Дід і перший раз засьміяв ся тихим, сердечним сьміхом.

Іван отворив очи. Що стало ся? Де се він опинив ся?

Побачив себе на камяній плятформі, при вході в тісну камяну печеру. Скала, що вистобурчила ся в виді величезного пястука, заслонювала вигляд на яр і на сусідні гори.

— Тай горячий-же ти, хлопче, у, який горячий! — мовив усьміхаючись Дід. — Тільки що я хотів тебе просити, щоб ти звернув зі стежки троха на право, а ти вже й сам туди вирвав ся.

Ні з сего ні з того почув Іван, як горяче жевриво встиду обіллялo все його тіло. Не міг іще очунятись. Чув себе так якось непохоже на те, що переживав перед хвилею, що се недавне видавалось йому чимось неправдоподібним, казочним, геть-геть замерклим. Адже-ж він кинув ся в пропасть! Що-ж се з ним діє ся? Він стрібував рушатись, думаючи, що се тільки йому снить ся і він може лежить зомлілий на дні пропасти. Але ні! Був здоров, цілий, не сонний, і не чув ані сліду тої втоми, котра ще перед хвилею доводила його до розпуки. Противно, чув себе здоровим, кріпким і зовсім свобідним.

Встидав ся тепер глянути на Діда, котрий уже не сидів у него на коркошах, але стояв побіч него і щось нишпорив у скалі, коли-не-коли звертаючи на него сьмішкуватий погляд.

— А що, синашу, — сказав Дід, вгадуючи його думки, — а не казав я тобі, що се так тільки тобі здає ся, коли ти міні дива розказував про мій тягар? Ей, хлопче, хлопче!

Дід покивав головою, немов-би мав іще щось сказати, але вважав відповідним сховати се для себе.

— А чому-ж міні так здавало ся? — спитав Іван.

— Сказати тобі по правді, то тобі не зовсім і здавало ся. Є в тебе щось слабе, але не тіло. Тіло, небоже, маєш здорове, що й казати. А ось воля в тебе хора. А ти знаєш, як старі люде кажуть, що хто не хоче, то гірше ніж не може.

Дід говорив се так добродушно, що Іванови якось ані на думку не прийшло ображувати ся, хоч сільських господарів, котрі йому нераз подібне говорили, він ненавидів і уважав за своїх найтяжших ворогів і гнобителів. Дід тимчасом відлупив своїми висохлими пальцями кусень скали, виняв зі щілини великий золотий ключ, оглянув його пильно мов старого знайомого і видимо зрадів мов дитина. Поблискуючи ключем до сонця він поліз у темне гирло печери, в котрій на кінци находили ся потайні двері.

— Ходи зі мною, синочку, — сказав до Івана. — Вступи до моєї хати, будеш у мене гостем. То й побалакаємо, коли хочеш.

Дід відімкнув двері, за котрими показав ся довгий, темний, вузкий коритар, вижолоблений у скалі. Тим коритарем ішли оба довго, дуже довго, як бачилось Іванови. Час той вистарчив бодай на те, щоб його веселий і енергічний настрій знов змінив ся на якусь зневоху. Вже навіть Іван почав собі в дусі бурчати і запитувати себе самого, який чорт казав йому лазити по якихось мишачих норах, з котрих може й виходу ніякого нема. Аж ось Дід зупинив ся, заскреготав ключем і отворив другі двері.

Лагідне зеленковате сьвітло вдарило Іванові в очи, але не разило їх зовсім. Зробивши ще кілька кроків, він побачив себе в величезній камяній сьвітлиці, пишно прикрашеній усякими фантастичними різьбами, ярючими хрусталями, обвішаній нитками золота, вистеленій бляшками чистого срібла. Всі меблі в тій сьвітлиці були з гнутих в ріжнородні форми жил заліза і срібла, на котрих лежали плити з прозірчастого гірного хрусталю або фіолетового аметисту. По рогах вибризкували натуральні фонтани, освіжуючи повітре, а на середині в майстерних козубах горіла найчистійша живиця і ялівцеві ягоди, розливаючи сьвіжий запах лісів і полонин.

Дід наблизив ся до одного стола і своїм золотим ключем тричі вдарив хрусталеву плиту.

— Віюку! — крикнув він, і голос його, на сьвіті такий тихий, похожий радше на бреньків комарика ніж на людську мову, ту гримів мов могучий водопад і розбудив стократний відгомін десь у далеких, безконечно просторих підземелях.

Ще не перегомонів той відгомін, що гучною хвилею котив ся з печери до печери, коли в тім десь далеко-далеко почув ся глухий луск, немов гупанє величезної ступи. Луск той повторяв ся мірно раз за разом, звільна наближаючись до них, і в кінци побачив Іван, як із сумерку дальших печер виринула якась постать — величезна, похожа на колоду дерева обросле рапастою корою, з вузловатим корінєм і чепіргатими гилякамн. Се був Віюк, невідступний слуга Діда, сторож і опікун лісів бескидських, про котрого Іван ще змалечку богато наслухав ся в казках. Ледво-не-ледво в тій живій колоді злужав Іван відріжнити почварну, майже шестистінну головище, оброслу жмутами сухого моху та корявими грибами замісто волося. Очей почвари не міг Іван добачити, бо вони були заховані під довжезними нависли́ми віями з товстої кори. Гиляки і корінє, се були його руки і ноги.

— Хто мене кличе? — гробовим, глухим голосом запитав Віюк, наближаючи ся до Діда.

— Се я, Віюку, — сказав Дід.

— Пане мій! — крикнув Віюк, — се ти? Чи-ж то знов ся твої руки. Дай, нехай доторкну ся твоєї руки!

Дід подав йому руку, а Віюк доторкнувши ся її, беркиць перед Дідом на землю, і важке, глибоке хлипанє потрясло цілим його безобразним тілом.

— Бідний мій пане, — хлипав він, де-ж ти бував так довго?

— Потому про се поговоримо, Віюку, — сказав Дід. — А тепер скажи міні, що діє ся з моєю дочкою?

— Дочка твоя здорова, виросла вже така велика, тільки все плаче за тобою. Ми вже думали, що ти ніколи не вернеш.

Іди, Віюку, приклич міні її сюда!

— Сюда? Але-ж пане, чую, що ту є ще хтось крім тебе, якась сира душа. А ти знаєш, що твоя дочка не сьміє бачити сирої душі.

— Не бій ся, Віюку, — відказав Дід. — Знаю се добре. Але знай, що сира душа, про котру говориш, се той милосердний чоловік, що мене увільнив з тяжкої вязниці. Я винен йому вдячність, Віюку, і хочу йому віддячити ся. Іди тільки, йди по мою дитину. Заким обох сюди вернете, сего чоловіка вже ту не буде.

Віюк устав і погупав знов у далекі печери, та швидко втонув у темряві.

VI.

Коли Віюк віддалив ся, Дід обернув ся до Івана.

— Ну, що-ж, синашу, пора тобі до дому. Скажи-ж міні, чим можу тобі віддячитись?

Іван стояв, мнучи шапку в руці і не казав нічого. Дід довго, прошибаючим поглядом дивив ся на него, а далі сказав:

— Слухай, Іване! Чув я твої нарікання на нещасну долю, на тяжку неволю, на її терпиш. Ти увільнив мене з неволі, то справедливість наказує, щоб і я тебе увільнив із твоєї неволі. Так скажи-ж міні, чого-би ти найбільше бажав собі в житю?

Іван усьміхнув ся широко, показавши два ряди білих, здорових зубів.

— А чого-ж, Дідусю, можу я іншого бажати, як не того, чого бажає кождий бідний чоловік? Щобим не був бідним, щобим не потребував турбувати ся тим, що буду завтра їсти, в що одягнусь, де спати буду. Щобим міг хоч на хвилину відпочити собі від тої тяжкої, ненастанної праці.

— Так тобі дуже праця докучила?

— Ой Дідусю, так докучала, так докучила, що й сказати не можу. Ненавиджу її цілою душею. Бо й за що-ж маю її любити? Гляньте на мої руки, на мої ноги, на мої плечі. Майже від коли на сьвіт народив ся — працюю, гарую, як худобина, а що маю з тої праці?

Задумав ся Дід.

— Тяжке твоє положенє, синашу, і я справді не знаю, чим тобі найліпше допомогти. Дав-би я тобі грошей — у мене того добра не купити, та ти знаєш, небоже, гріш як вода, не кождий зуміє вдержати його в жмені. Гріш до грошей іде, то швидко ріжні жиди, хрещені й нехрещені, доведуть тебе до того самого стану, в якім тепер находиш ся.

— Ну... але... може-би я... прецінь... якось... — пробубонів Іван, чухаючи ся в тімя.

— Ні, хлопче, ні! — відказав Дід. — Ти-би тілько розпив ся, розпустив ся, і на тім конець. Не тілько-бись грошей при собі не вдержав, але й сам-бись пропав, знаю се добре. А я не хочу, небоже, щоб ти мене потому проклинав.

— Бігме що не буду! — поспішно крикнув Іван.

Усьміхнув ся Дід добродушно на той викрик, але зараз зробив ся знов поважний.

Ти, хлопче, не думай, що я жалую для тебе золота. Гляди ось тут — і Дід показав в однім куті яскині насипану величезну купу того металю, що жеврів, мов купа горючого вугля, — я міг-би тобі зараз позволити набрати собі з отої купи, кілько-бись тілько міг додвигати. Але вір міні, знаю добре, що се була-би лиха заплата за твою услугу. Дам тобі щось ліпше, щось таке, що тобі стане за всякі гроші і скарби, а заразом освободить тебе від тої неволі, котру так ненавидиш, від праці.

— Ой! — радісно скрикнув Іван.

— А при тім щось таке — говорив далі Дід, — чого тобі ніхто не відбере, на що ніхто не вламомить ся, чого ніколи не згубиш. Ось маєш!

І Дід узяв із одного стола лежачий на нім простий мосяжний перстінь, грубий і незграбний, такий, які жиди продають сільським парубкам по пять крейцарів.

Іван видивив ся на Діда широко випуленими очима, немов хотів сказати: так отсе має бути дар ціннійший від купи золота?

— Візьми, небоже, — мовив Дід, — і не суди сеї річи зі зверхного вигляду. Непоказна вона, то правда, а проте, се найцінніша річ з усіх, які маю. Се перстінь чудодійний. Хто його носить, той ніколи ні о що не журить ся, тому сповняють ся всі його замисли, всі бажаня. Той усе, чого тілько хоче, все осягне без праці.

— Чи то може бути! — скрикнув Іван і простягнув руку по перстінь.

— Не думай, що я хочу тебе ошукати — сказав Дід, подаючи йому неоцінений перстінь. — Побачиш швидко, що мовлю правду. Впрочім як-би коли мій дар тобі не подобав ся, можеш міні його звернути. Тільки прийди до ліса, там де ти увільнив мене з вязниці, і крикни тричі: „Діду!“ та вдар палицею по дереві, то я зараз тобі явлю ся.

— О, я думаю, що не буду потребував вас трудити, коли тілько се правда, що ви кажете, — скрикнув на радощах Іван.

— Не маю звичаю брехати, — суворо відмовив Дід. — Отже ще раз тобі говорю: як тілько мій дар коли небудь почне тобі неподобатись, то прийди і заклич мене — я візьму його назад. В ніякі інші руки крім твоїх він не піде і нікому крім тебе служби робити не буде, се памятай. А як віддаси його міні, то я тобі в заміну за него дам який інший дар, що собі сам виберешь. Ну, а тепер іди і будь здоров!

За кілька хвилин Іван був уже на сьвіті.

(Дальше буде.)

НА ОСІННІ ВЕЧЕРИ
найгарнійші книжки для молодіжи і старших.

Англійські Казки	15 ц.
Байки Леоніда Глібова	5 „
Байка Езопа, з 4 образками	15 „
Байки Фонтена, з 4 образками	15 „
Байки-Небилиці	10 „
Весела Читанка, з образками	20 „
Вечерниці, український гумористичний збірник	25 „
Ворожка, товариска забава	20 „
Горбоконик, весела казка з образками	20 „
Запорожці, історич. казка Ів. Нечуя-Левицького	15 „
Ілюстровані Народні Казки	20 „
Казки Андерсена, обнимають 245 сторін друку	65 „
Казки Братів Ґріммів, з образками	25 „
Казки діда Хоми про чудне та химерне	15 „
Коли ще звірі говорили, казки для молодіжи	40 „
Москаль, змий та царівна, казка	15 „
Народні Казки, з образками	65 „
Наші Українські Казки запорожця Матвиинки	25 „
От собі казочки, з двома ілюстраціями	15 „
От собі сторійки, з трома ілюстраціями	30 „
Пів копи казок для веселого міра	20 „
Подорож Ґулівера до краю Великанів	25 „
Подорож Ґулівера до краю Ліліпутів	25 „
Робінзон Крузо, брошур. 75 ц., оправлений	90 „
Тисяча і одна ніч, випуск I. 80 ц., вип. II 70 ц., випуск III.	90 „
Українські Казки, з многими образками	60 „
Українські оповіданя	45 „
Українські приказки та загадки	10 „
Японські Казки, з образками	25 „

Хто замовить сих книжок на $1.00 і висше, дістане купон на премію вартости 25 проц. з присланої квоти.

Замовленя і гроші треба посилати на адресу:

RUTHENIAN BOOK STORE
439 N. 6 AVE., SCRANTON, PA.

Потреба робітників

до майнів, каміньоломів, зелізних доріг, цеголень, на фарми, до ресторантів, сальонів і до готелів. Потребуємо також людий фамілійних і самотних дівчат до фабрик близько Ню Йорку. Голоситись на адресу: A. Miller, 196 E. 3rd Str., New York, N. Y. 36—39

ПОШУКУВАНЄ.

Хто би знав, де перебуває моя жена Текля Бемко, з дому Текля Ратушна, котра втікла, полишаючи мене з двома маленькими діточками, зволить як найскорше донести мені, а дістане 5 долярів нагороди.

Моя адреса:
Stephan Bemko, 203 Greene Str., Brooklyn, N. Y.

ЧИТАЙТЕ! Фарми і лоти на продаж.

Родимці! — Отсим повідомляю Вас, що компанія

INVESTMENT CORPORATION
котра продає землю
в **YORKTOWN, VIRGINIA**
установила мене ОДИНОКИМ СВОІМ АҐЕНТОМ ДЛЯ ВСІХ РУСИНІВ.

Настають часи безробітя. Хто має який гріш а не хоче його стратити, нехай завчасу купить собі фарму або лоту і то в такім місци, де би мав спосіб легко прожити і забезпечити собі добру роботу. Таке місце є

в **YORKTOWN, VIRGINIA.**

Землї на продаж не богато. Тому нехай кождий спішить, щоб забезпечити собі сталу роботу. Покиньте міські доми, майни та гучні фабрики, де дрожите що хвиля о своє житє, а йдіть на сьвіжий воздух, чисту та здорову воду, важийте безжурно на лоні природи у вічно зеленій Вірджінії. Будова двох великих фабрик уже кінчить ся, а роботу дістануть там лиш сї, що купили фарму або лоту. Доси осїло там вже около 20 родин руських а польських до 60. Руська кольнїя положена осібно. Земля прекрасна і богата Скоро лиш збільшить ся число Русинів, сейчас буде поставлена руська церков. Місце під церкву і на цвинтар уже готове.

Майнери! Спішіть ся, поки маєте нагоду.

Прошу явити ся лично найпізнійше о 11-ій год. перед полуднем кождого вівтірка.

По всякі інформації пишіть до руського аґента Василя Матолича. Адресуйте:

B. MATOLICH,
821 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.

15 15 **$100 нагороди** 38—41

Правила до розвязаня загадки.

Впишіть одно число від 1 до 9 до кождого квадратика в такий спосіб, щоб сума тих чисел в котрий небудь бік виносила 15. Одного і того самого числа не вільно вживати 2 рази. Відгадавши сю загадку, пішліть нам її, а коли вона буде влучно розвязана, ми вишлемо вам цертифікат на $100 на 4 гарні лоти в розмірі 10.000 квадр. стіп, які находять ся около 50 мінут їзди від Ню Йорку. Стала ціна сих лотів виносить $199, а ви, коли влучно відгадаєте повисшу загадку, дістанете сї 4 лоти лиш за $99. Сю квоту можете сплатити $5.00 готівкою, а по $3.00 на місячні сплати.

Користайте з сеї нагоди і станьте ся посїдачем власного майна. Пишіть скоро по мапи і близші виясненя на адресу:

RUTHENIAN DEPT.
ROOM 912, 63 PARK ROW, NEW YORK CITY.

Аґентів потрібно зараз. Платня 5 до 25 долярів денно. Голосити ся потребують тільки такі, що мають на гадці працю, на адресу: P. O. Box 190, Aspinwall, Pa. 38—41

Руська кольонїя.

Длячого ідете до чужих аґентів, котрі з Вас тяжко запрацьований гріш витискають?

Хочете пізнати богату, чудову околицю і в ній замешкати? В тій околици курсують по фармах трамваї, а церков в місци.

Спішіть ся і пишіть по інформації до:

J. ROMAND,
BOX 371
36— FARMINGTON, Mo.

Европейська адвокатсько-нотаріяльна і військова канцелярія.

За малу винагороду переводимо в старім краю процеси ґрунтові, спадкові і грошеві, стягаємо залеглі рати і переводимо в краєвій табулї всякі документи, нотаріяльні акти, повновласти, контракти купна і продажи. Тестаменти; скрипти; довжні декларації і спадкові, потверджені цїс. корол. ґенеральними Конзулятами. Виробляємо урядовою дорогою асентерункові поданя та увільненя від військових вправ та маємо самих найлїпших адвокатів, що заступають наших клїєнтів. Всякий у нас споряджений документ, має правну важність в старім краю. Їдучим до Росії виробляємо пашпорти для вільного переїзду через границю. Порада даром. Голосїть ся або пишіть в всякій справі: D. Klarer, 121 Norfolk Str., New York, N. Y.

На сплату
по 5 цент. денно
або
$1.50 місячно.

Кождому Русинови пішлемо 14-каратовий, поволочуваний-годинник і дармовис вартости 20 долярів, на сплату по 1 дол. 50 цент. місячно.

Місячні рати будете сплачувати лишень тодї, як дістанете вже годинник, випробуєте його і будете вдоволені з нього.

Пишіть сейчас по інформації і катальоґ, залучаючи марку на відповідь, до:

AMERICAN WATCH CO., DEPT. 6.
1152—1154 Milwaukee Ave., Room 210.
CHICAGO, ILL.

Шіфкарти до краю і зі старого краю!

Тільки у нас можете дістати найдешевші шіфкарти на експресових і почтових кораблях до Гамбурга, Бреми, Антверпії, Ротердаму, Лїбави і Лїверпулю. Услуга знаменита, харч обильний, подаваний чотири рази денно при накритих столах. Окремі фамілїйні каюти для родин. Як хочете їхати до краю або спровадити когось сюди до себе, то пишіть на нашу адресу або приїзджайте на дипо в Ню Йорку і зателефонуйте до нас „493 Orchard“, а ми вишлемо по вас сейчас свого урядника. Нїчлїг у нас безплатний аж до відїзду корабля. Висилаємо гроші до всїх частей сьвіта після найнизшого денного курсу. Міняємо гроші на корони, рублї і марки. Голосїть ся на адресу:

American European Steamship Co.,
121 Norfolk Str., New York City.

$5 Дармо $5

Кождому чесному робітникови даємо можність здобутя премії вартости $5 зовсїм даром. — Премія А) хороший імпортований ґрамофон о сильних і виразних тонах, виграваючий руські пісні. Премія Б) дворядова гармонїя о подвійних голосах і басах, на котрій можна витравати всїлякі концертові кусники. Премія В) гарний ґарантований, грубо волочений годинник з найлїпшим американським осередком.

Пришлїть свою адресу і марку на відповідь, а вишлемо Вам сейчас інформацію, в який спосіб можете дістати всї ті три премії цїлковито за дармо.

AMERICAN BAZAR
105 Chambers St., New York, N. Y.

Жінки! Учіть ся акушерства.

Єсе хороше занятє, запевнююче Вам гарний заробок на усе житє. Адресуйте: **Doctor C. Deutsch,** 40
229 East 14th Str., New York, N. Y.
Tel. 933 Stuyvesant

Російсько-Американська Лінїя

ОДИНОКА ЛЇНІЯ БЕЗ ПЕРЕСЇДАНЯ
— МІЖ РОСІЄЮ І АМЕРИКОЮ. —

8½ дня до Ротердаму, 11½ дня до Лїбави.

„КУРСК“ — 28-го Септембра
„ЛЇТУАНІЯ“ — 21-го Октобра
„БІРМА“ — 11-го Новембра

III кляса $29.00	III кляса $30.00
II кляса $45.00	II кляса $47.00
I кляса $52.00	I кляса $62.00

По близші подробиці просить ся звертати до наших аґентів або до головного заступництва;

A. E. JOHNSON & CO. 27 BROADWAY NEW YORK, N. Y.

Читайте!

Родимці! Не дайте ся обманювати! Єсли хочете дістати гарний і добрий годинник, то удайте ся просто до нашої руської фірми, а ми обслужимо Вас чесно і скоро.

Єсли хочете, пішлемо Вам чудовий 14 Karat solid gold filled (14 Карат. золот. виповнюваний) годинник, критий, о 3 чудово різблених ковертах, з добрим американським верком о 17 каміняx, ґарантований письменно на 20 лїт, за цїну фабричну $8.25. — За сей самий годинник в иньших компаніях заплатите 30 до 35 дол.

ВАЖНЕ! За сей годинник заплатите доперва тогди, коли його оглянете і Вам подобає ся. — Пишіть вперед по катальоґ і докладний опис годинника.

EUROPEAN BAZAAR
25 EAST 14-th STR., NEW YORK CITY.

Ми опять звертаємо вашу увагу на найлїпший всхідний тютюн.

Тисячі читачів, котрі знають що значить добрий тютюн, з вдоволенєм приймуть те, що є сказано в великім оголошеню у сїм числї часописи про папіроси „Hassan“. American Tabacco Company, одна з найбільших і довірених фабрик тютюну в сьвітї, слушно заявляє, що „Hassan“ папіроси суть найлучшим всхідним тютюном, котрий варта добру цїну.

Сї папіроси суть зі знаменитого рода тютюну. Вони суть запашні і лагідні при куреню. Вдоволяють навіть найвибагливійших курців. А се тому, позаяк они суть найлїпшого ґатунку а і тому, що через їх дешеву цїну стались вони улюбленими папіросами для дуже богато людей.

Пачку містячу 10 тих знаменитих папіросів можете купити за малу цїну, бо лиш 5 цнт. Коли ще звернесь і на те увагу, що „Hassan“ папірос має при кінци коркову обвідку, то треба дїйсно признати, що вони суть найцїннїйшого виробу для визначних курців.

HASSAN

Циґаретки
з корковим закінченєм.

Лиш подумайте! Десять таких циґарет з найлїпшого і пахучого тютюну за 5 центів! Так цїнних циґаретів доси не було. Се є одинокий витвір нашої довголїтної практики і великих улекшень у виробі. Продаєсь їх всюда.

The American Tobacco Co.
111 Fifth Ave., New York City

Позахатні робітники.

Робітники, виставлені на холод і вохкість, уникнуть докучливих болів ревматизму і невральґії, уживаючи д-ра Ріхтера „Pain Expeller-у“ в хвилї, коли почують перші кольки (ломаня).

Сей лїк має запевнену постійну славу від 43 лїт. Уживають його скрізь по цїлім сьвітї, а дістати його можна у всїх друґсторах Злучених Держав по 25 і 50 центів за фляшку.

Уживайте його також в случаях напруженя мускулів, звихнень, болів в суставах, в боцї і в грудях, болю зубів, уший і жолудкових корчів.

Повне поученє в руськім язицї находить ся в кождій коробцї.

Будьте уважні і вистерігайте ся численних наслїдувань. Правдивий Pain Expeller находить ся тільки в такій коробцї, яка тут представлена на образку.

Сей лїк виробляють

F. Ad. Richter & Co.
213—215 Pearl Str., New York City

E182

ТАНА ПРОДАЖА ШИФКАРТ.

Одинока руська аґенція шифкартова в Ню Йорку.

ВАЖНЕ! По причинї конкуренції між лїнїями, можете від нас відїхати до Старого Краю найменшим коштом на добрих, поспішних шифах на Гамбурґ, Бремен, Ротердам і Антверпен.

Желаючі скористати з нагоди низької цїни, повинні удавати ся до нас зі всякими запитами о інформації і о час відпливу кораблїв.

Живучим подальше від Ню Йорку, завчасу замовляємо місця на шифах, як і наші аґенти встрічають пасажирів на стаціях (depot) в Ню Йорку. Ми стараємо ся о вигоду пасажирів, як також і про їх баґажі і нічлїг.

КРАЯНИ! По що йти до чужих, котрі Вас не розуміють, коли можете удати ся до нас так, як до свого дому. Хто має замір їхати до старого краю, або спровадити кого до Америки, нехай удасть ся до нас, а ми ручимо, що дістане добру услугу. — Нумер телефону аґенції єсть: Orchard 887.

Удавайте ся особисто, листовно або по телефонї до:

G. KUNASHEVSKY, 179 East 3rd Str., New York, N. Y.

КНИЖКИ

котрі можна дістати в друкарні „Свободи“:

	цнт.
Ангел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Бери та читай	30
Борба кляс і чому робітники організують ся	15
Весела книжочка з образами	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про зьвірята	30
Дещо про права і суди	10
Дорога до сьвідомости	10
Еміґрант	15
Журавлї	10
Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Зл. Держ.	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Народний рух астр.-угор. Русинів	15
Оповіданє про Алї Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	25
Оповіданя про заздрих богів	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Ринар і смерть	5
Розмова Поляка з Русином	10
Релїгійні віровання	20
Русько-анґлїйський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люди	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариска ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Унія в Америці	20
Які то є люди на земли, з 20 образ.	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Хлопська доля	5

Друки.

Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Поминик за померших	10
Папері листові з вінєтами, оден.	2

Молитвенники і книжки богослужебні та релїгійні.

Звичайна оправа.

Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хлїб душі	60
Хлїб душі, латинськими буквами	84
Дорога	52
Дорога, малий	32
Друг душі	50
Горі Серце	34
Збірник Церковний, малий	70
Збірник Церковний, мал. лат. бук.	70
Молитвенник, галицкий	66
Псалтир, малий	1.20
Сокровище Душі	80
Зборничок	55
Збірничок найкрасших пісень цер.	10
Ангельский хор, збірник народно-церков. пісень під ноти ч. І.	25
Ангельский хор, часть II.	5

Гарна оправа.

Бог Надежда Моя	2.00
Хлїб Душі	1.80
Хлїб Душі, латинськими буквами	2.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Души	1.30
Горі Серце	1.10
Молитвенник	1.80
Молитвенник, латинськими бук.	1.80
Зборник	1.90
Зборничок	1.30

Замовленя належить висилати на адресу:

SVOBODA,

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Цїни і правила оголошень в „Свободі“.

1) ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСОВІ, які йдуть довший час (від 3 місяців до року) платять ся після спеціяльної тарифи, яку інтересовані дістануть на жаданє листовно.

1-о, 2-о або 3-и разові ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСІВ по 3 цнт. від слова за кождий раз.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ, як: мітинги брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза поміщає ся безплатно оден раз в рубрицї „Рух в Відділах Р. Н. Союза“.

ОГОЛОШЕНЯ ПРЕДСТАВЛЕНЬ ТЕАТРАЛЬНИХ І БАЛІВ по 2 центи від слова для брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза, а для товариств ненележачих до Р. Н. Союза по 4 центи від слова.

ПОШУКУВАНЄ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за найменче 10 слів.

КОНКУРСИ ПАРОХІЙ і иньші по 3 центи від слова.

ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНИТЬБИ по 10 центів від слова за найменше 10 слів.

Одноразове оголошенє адреси 25 цнт.

2) Належитість за всяке оголошенє мусить бути прислана з гори та в цілости. В противнім разі оголошенє безуслівно не поміщає ся. Належитість за дрібні оголошеня можна присилати також почтовими марками.

3) Кожде оголошенє мусить бути в редакції на тиждень перед датою виходу того числа часописи, в якім воно має бути поміщене. Оголошень телефоном не приймає ся.

4) За зміст оголошень або за відвічальність оголошуючих ся в часописи фірм редакція не приймає ніякої відвічальности.

5) Кого-б скривджено, або з ким зле обходжено-б ся в тій фірмі, яка оголошує ся в нашій часописи, нехай про се сейчас повідомить редакцію, а коли подасть достаточні докази ошуства, викине ся оголошенє несовісної фірми; кромі сего редакція доложить всїх старань, щоб ошуста потягнути до відвічальности.

6) Редакція має право відкинути або перервати яке небудь оголошенє, не подаючи причин.

7) Редакція має право жадати від фірм або незнаних осіб, щоб прислали докази, що ведуть свій бизнес чесно і дійсно зможуть додержати того, що обіцюють в оголошеню.

8) В оголошеню мусить бути тільки правда. Редакція має право відкинути всяке підозріле оголошенє.

9) Оголошеня мусять бути писані пером, виразно і на одній стороні паперу.

10) За дрібні оголошеня редакція не висилає ніяких поквітовань.